

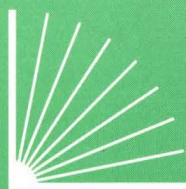
Rapport 9/94

Norske doktorgrader i tall – med særlig vekt på tiårsperioden 1984–93

Terje Bruen Olsen

1969 – 1994

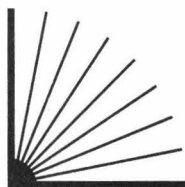
Utredningsinstituttet

FOR FORSKNING OG HØYERE UTDANNING

Rapport 9/94

Norske doktorgrader i tall – med særlig vekt på tiårsperioden 1984–93

Terje Bruen Olsen

Utredningsinstituttet

FOR FORSKNING OG HØYERE UTDANNING

Oversikt over instituttets rapporter om forskerrekruttering og -opp- læring i de senere år

Vibe, Nils: *Rekruttering til norsk forskning*. Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Melding 1987:1.

Olsen, Terje Bruen: *Doktorgrader i Norge. En kvantitativ oversikt*. Oslo, NAVFs utredningsinstituttet, Notat 9/88.

Voje, Kirsten: *Norsk samfunnsvitenskap mot år 2000*. Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Notat 12/88.

Skodvin, Ole-Jacob: *Den store utfordringen*. Rekruttering til de humanistiske vitenskapene fram mot år 2010. Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Notat 5/89.

Sarpebakken, Bo og Skodvin, Ole-Jacob: *Forskerrekrutteringsbehov i landbrukssektoren mot år 2010*. Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Notat 8/89.

Tvede, Olaf: *Nærlys på forskerrekrutteringen*. Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Rapport 1/90.

Nås, Svein Olav: *NTNFs stipendiater*. Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Rapport 9/90.

Skodvin, Ole-Jacob: *Forskerrekruttering til det medisinske fagområdet*. Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Rapport 6/91.

Skodvin, Ole-Jacob: *Forskerrekruttering til de matematisk-naturvitenskapelige fagområdet*. Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Rapport 4/92.

Tvede, Olaf: *Forskerrekruttering og forskerutdanning: fortsatt vekst?* Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Rapport 6/92.

Skodvin, Ole-Jacob: *Forskerutdanning i landbruksforskning*. Oslo, Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning, Rapport 1/93.

Teigen, Mari og Tvede, Olaf: *Framtid i forskningen?* En undersøkelse av kvinnelige og mannlige forskerrekrutters situasjon og karriereveier. Oslo, Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning, Rapport 6/93.

ISBN 82-7218-321-8

ISSN 0804-6395

GCS AS - Oslo

Forord

Tildeling av doktorgraden er det synlige sluttproduktet av et utført stykke kvalifisert forskningsarbeid og evt av en gjennomført forskerutdanning.

Denne rapporten gir en oversikt over *avlagte* doktorgrader. Utredningsinstituttet forvalter et *Doktorgradsregister* som er fulldekkende i den forstand at det inkluderer alle doktor- og lisensiatgrader som er utstedt ved norske læresteder gjennom alle tider. I rapporten gir vi en beskrivelse av utviklingen i antallet norske doktorgrader over tid. Hensikten er å gi kunnskap om tallmessige forhold: doktorgradenes fordeling på læresteder og gradtyper, doktorandenes kjønns-, fagområde- og aldersfordeling osv. Hele tidsrommet 1817-1993 er dekket, men hovedvekten legges på tiårsperioden 1984-93.

Rapporten omfatter *ikke* doktorgradsstudenter. For disse foreligger per i dag ikke en samlet landsdekkende oversikt. Databaser for registrering av doktorgradsstudenter er imidlertid under etablering ved universitetene og de høgskoler som har rett til å utstede doktorgrader.

Hoveddelen av denne rapporten (kap. 1 og 2) bygger på Doktorgradsregisterets data om avlagte doktorgrader. I kap. 3 ser vi på omfanget av doktorgrader blant personalet i det norske forskningssystemet. Her bruker vi data fra instituttets Forskerpersonalregister i tillegg til Doktorgradsregisteret (registre er beskrevet i Vedlegg 2).

Publikasjonen er skrevet av Terje Bruen Olsen. Stein Øberg i Norges forskningsråd samt Kirsten Wille Maus, Olaf Tvede og Britt Bruaas ved Utredningsinstituttet har bidratt med nyttige kommentarer.

Oslo, oktober 1994

Johan-Kristian Tønder

Kirsten Wille Maus

Innhold

HOVEDPUNKTER	7
1 HISTORISK OVERSIKT	8
1.1 Hovedtrekk i utviklingen	8
1.2 De første	9
1.3 Gradtyper	10
1.4 Fagområder	11
1.5 Kjønnsfordeling	12
1.6 Alder	13
1.7 Lisensiatgrader	14
2 DOKTORGRADER 1984-1993	16
2.1 Institusjoner	17
2.2 Gradtyper	19
2.3 Fagområder	22
2.4 Kjønnsfordeling	25
2.5 Alder	30
2.6 Tidsspenn mellom embetseksamen og doktorgrad	32
2.7 De enkelte fagområdene	34
2.7.1 Humaniora	34
2.7.2 Samfunnsvitenskap	36
2.7.3 Matematikk/naturvitenskap	39
2.7.4 Medisin	42
2.7.5 Teknologi	43
2.7.6 Landbruksvitenskap/veterinærmedisin	45
2.8 Finansiering av doktorgradene	46
3 DOKTORGRADER BLANT FORSKERPERSONALET	48
3.1 Alle sektorer	48
3.2 Nærmere om universitets- og høgskolesektoren	48
REFERANSER	51
FIGUROVERSIKT	52
TABELLOVERSIKT	53

FORKORTELSER	55
VEDLEGG	
Vedlegg 1 Tabell V.1 Doktorgrader etter institusjon og fakultet	56
Vedlegg 2 Datagrunnlag	58
Doktorgradsregisteret	58
Forskerpersonalregisteret	59

Hovedpunkter

Den første norske doktorgrad ble utstedt i 1817. Ved utgangen av 1993 var det til sammen avlagt 6 564 doktorgrader ved norske universiteter og høyskoler. I tillegg kommer 869 lisensiatgrader.

Fra 1960-årene av har det vært en stadig sterkere økning i det årlige antall doktorgrader. Bakgrunnen for dette er veksten i ungdomskullene og utbyggingen av høyere utdanning - i første rekke på 1960- og 70-tallet. Økningen har også sammenheng med myndighetenes sterkere satsing på forskerrekruttering i de senere år og - i sammenheng med dette - oppbyggingen av organisert doktorgrads-utdanning ved institusjonene.

I de siste årene har økningen vært akselererende. Det utstedes nå om lag 500 doktorgrader per år. Dette innebærer mer enn en fordobling i løpet av ti år.

I tiårsperioden 1984-93 ble nærmere halvparten av doktorgradene avlagt i matematikk/naturvitenskap eller teknologi. En fjerdepart faller under det medisinske fagområdet, og knapt en femtepart under humaniora eller samfunnsvitenskap. Den siste tiendepart ble avlagt i landbruksvitenskap eller veterinærmedisin.

Kvinnenes andel av de avlagte doktorgrader har vist en økende tendens i de senere år og ligger nå omkring 25 prosent. Det er imidlertid store variasjoner mellom fagområdene. I 1993 var nærmere halvparten (47 prosent) av doktorandene i landbruksvitenskap/veterinærmedisin kvinner. Også i medisin var kvinneandelen forholdsvis høy (38 prosent), mens den i teknologi bare var 15 prosent.

Gjennomsnittsalder på disputastidspunktet var 36,5 år for alle doktorander i tiårsperioden 1984-93. Det er en viss forskjell mellom de "gamle", "frie" doktorgradene og de "nye" som er basert på gjennomført doktorgradsstudium. Gjennomsnittsalderen for de to gruppene var henholdsvis 40 og 34 år.

Tidsspennet mellom embetseksamen og doktordisputas var i gjennomsnitt 10 år for doktorandene i perioden 1984-93, men med forskjeller mellom fagområdene. For doktorander i matematikk/naturvitenskap, teknologi og landbruksvitenskap/veterinærmedisin lå tidsspennet rundt 7-8 år i gjennomsnitt. I humaniora og medisin gikk det i vanligvis 13-14 år mellom embetseksamen og doktorgrad.

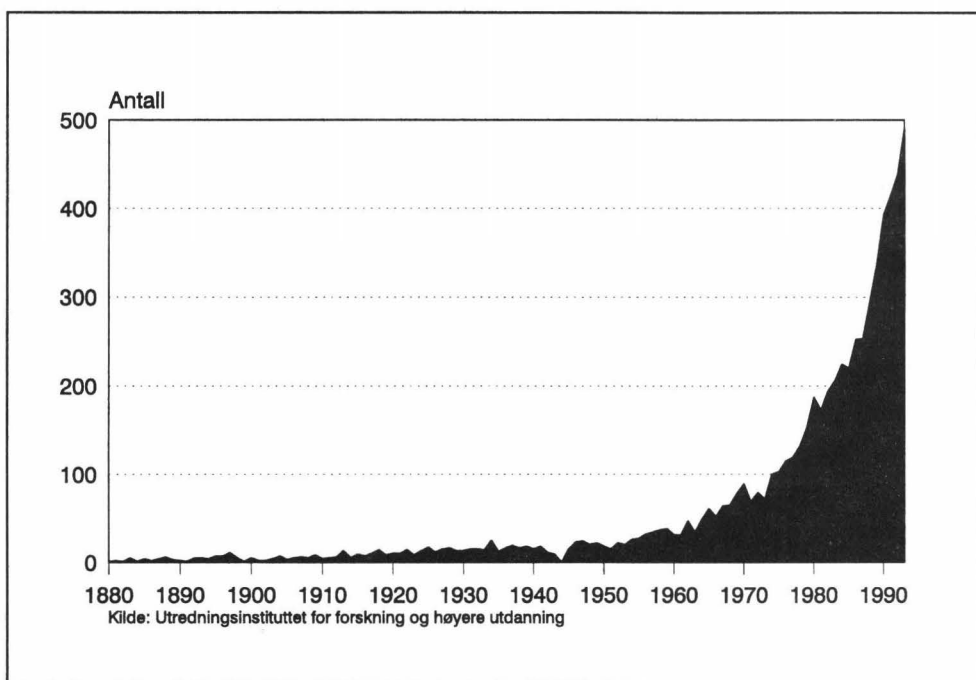
Andelen med doktorgrad blant det faste vitenskapelig personale ved universiteter og høyskoler har økt fra 38 til 49 prosent mellom 1985 og 1993. Det er imidlertid en viss forskjell de ulike fagområder imellom og mellom stillingsgruppene.

1 Historisk oversikt

I dette kapitlet gis en oversikt over utviklingen i antall doktorgrader over tid, helt fra "tidenes morgen" da den første graden under stor festivitas ble tildelt ved Det Kgl. Frederiks Universitet i 1817, fram til våre dager.

1.1 Hovedtrekk i utviklingen

I alt er det avlagt 6 564 doktorgrader ved norske universiteter og høgskoler med rett til å utstede doktorgrader, i hele perioden fra 1817 til utgangen av 1993. I tillegg kommer lisensiatgradene, som i hovedsak ble benyttet i 1950- og 60-årene, og som ble tatt av i alt 883 personer per utgangen av 1993.

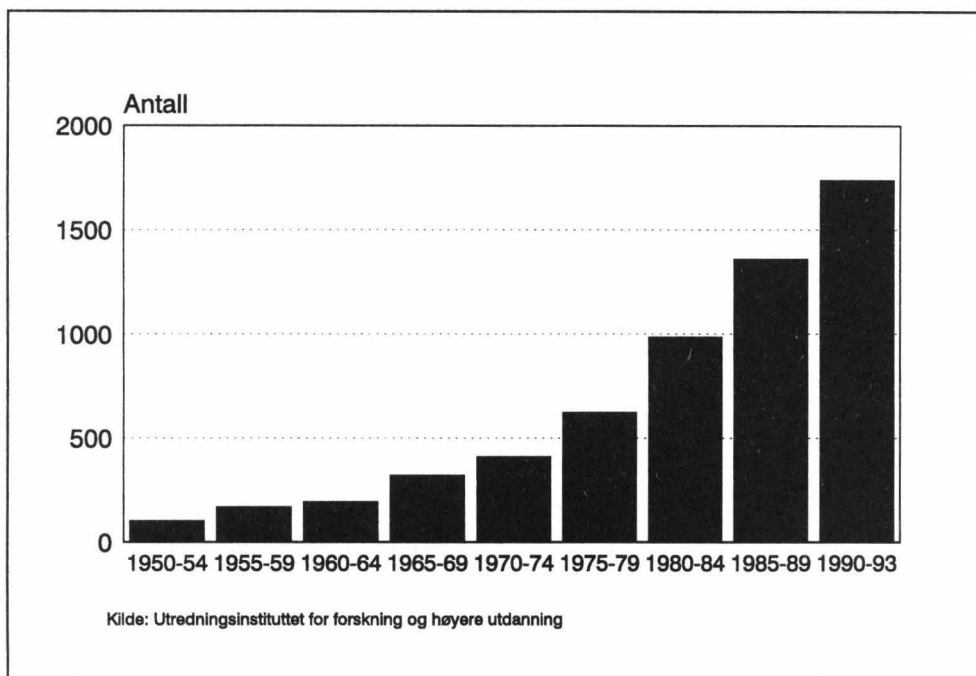

Figur 1 Utstedte doktorgrader per år 1880-1993.

Som Figur 1 viser har antall doktorgrader økt sterkt over tid. Etter den annen verdenskrig økte antallet gradvis. I de senere år har det vært en akselererende vekst, bl.a som følge av den økte satsingen på doktorgradsutdanning og forsker-kvalifisering. En grunnleggende forutsetning for veksten har naturligvis vært den enorme økning i antallet studenter og kandidater som fant sted etter krigen og særskilt fra 1960-årene av, og som toppe seg på 1990-tallet. Langt flere tar høyere

utdanning enn tidligere. Med det økte antallet ferdige kandidater er det følgelig blitt mange flere potensielle forskerrekutter/doktorgradsstudenter enn tidligere.

Figur 2 illustrerer økningen i doktorgrader i de senere år. Vel 70 prosent av gradene er avlagt etter 1974.

Figur 2 Utstedte doktorgrader 1950-1993 i femårsperioder. NB! 4-år 1990-93.

1.2 De første

Den første doktordisputas i Norge fant sted ved Det kgl. Frederiks Universitet i Christiania i 1817. Det var medisineren Frederik Holst som forsvarte sin avhandling på latin om den såkalte "radesyke" - en betegnelse på visse syfilis-former - og hvordan den skulle utryddes i Norge. I løpet av de påfølgende 50 år ble det bare avlagt 4 doktorgrader. De første var medisinske - i 1829, 1830 og 1842. I 1847 fulgte den første dr.philos, Ole Jacob Broch, som senere ble en kjent vitenskapsmann og politiker. Etter dette fulgte en periode på ca 20 år, hvor doktorgraden ble betraktet som de facto avskaffet ved universitetet. I 1867 meldte det seg imidlertid 3 doktorander, og fra 1870-årene av ble det vanlig med en eller noen få disputaser per år. Antallet doktorgrader holdt seg imidlertid lenge på et beskjedent nivå. Først fra rundt 1920 ble det vanlig med flere enn 10 per år. En doktorgradsfrekvens på mer enn 20 per år ble oppnådd først etter den annen verdenskrig. I løpet av 1950- og 60-årene var veksten betydelig, og med innføringen av nye doktorgradstyper

i 1970- og 80-årene er det skjedd en akselererende økning. Det årlige antall grader nærmer seg nå 500.

1.3 Gradtyper

De eldste doktorgradene er *dr.med*, *dr.philos*, *dr.juris* og *dr.theol*, som alle kunne avlegges ved Det Kgl.Frederiks Universitet i det forrige århundre. Ved Norges landbrukshøgskole ble det i 1919 gitt adgang til doktorgrad i landbruksvitenskap (*dr.agric*), og ved Norges Tekniske Høgskole ble *dr.techn*-graden innført i 1922. *Dr.odont*- og *dr.med.vet*-gradene ble tatt i bruk i 1950-årene. En *dr.oecon*-grad ble innført ved Norges Handelshøyskole på 1950-tallet, men bare et fåtall personer ble tildelt denne graden i de påfølgende årene.

I de senere år er det innført en rekke såkalte nye doktorgrader. Disse er organisert som strukturerte studieprogrammer hvor doktorgradsstudentene skal kunne få undervisning og veiledning. Forholdet mellom student, undervisningsinstitusjon og finansieringsinstitusjon (i første rekke forskningsråd) reguleres gjennom en formell avtale, som spesifiserer rettigheter og plikter. Doktorgradskandidatene er således brakt inn i en mer regulær studiesituasjon, med forventinger om framdrift i avhandlingsarbeidet, som ofte er knyttet til forskningsprosjekter og -programmer i regi av etablerte forskere. I noen tilfeller (bl.a. innen teknologi, landbruksvitenskap og veterinærmedisin) avløste den nye doktorgraden lisensiatgraden, som var i bruk ved enkelte læresteder i første rekke på 60- og 70-tallet. I andre tilfeller representerte den nye doktorgraden noe genuint nytt. Se også side 19.

Først ute med ny grad var Norges Tekniske Høgskole, som innførte *dr.ing*-studiet i 1974. Deretter ble *dr.scient*-graden innført ved flere læresteder; de første ble avlagt i 1979. Per utgangen av 1993 er det avlagt mer enn 1000 av hver av disse gradene. I første halvdel av 80-tallet ble det innført tilsvarende grader i de samfunnsvitenskapelige og humanistiske fagområdene: *dr.artium*, *dr.polit* og *dr.psychol*. Foreløpig er det bare avlagt om lag 100 til sammen av de sistnevnte gradene. En *dr.legis*-grad som ble innført ved Universitetet i Tromsø i 1987, ble aldri tatt i bruk og ble formelt avskaffet i 1993.

Tabell 1 viser antallet ulike doktorgrader som er utstedt gjennom tidene, ordnet etter første år for utstedelse. Hyppigst forekommende tittel er *dr.philos*, deretter kommer *dr.med* og de nye titlene *dr.scient* og *dr.ing*. I Tabell 5 på side 20 er det gitt en oversikt over gjeldende doktor- og lisensiatgrader per i dag.

Også for flere av de "gamle" gradene er det nå innført krav om organisert forskerutdanning som skissert ovenfor. Dette gjelder *dr.med*, *dr.odont*, *dr.juris*, *dr.oecon* og *dr.theol*. Det gir derfor ikke lenger særlig mening å skille mellom "gamle" og "nye" doktorgrader på grunnlag av gradtittelen. Ved det enkelte

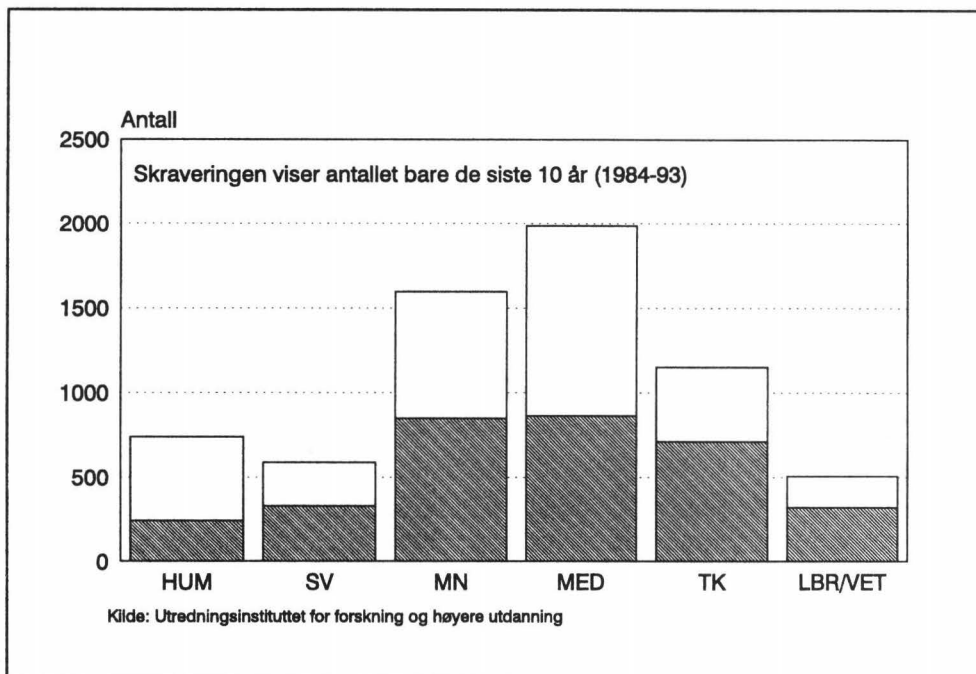
Tabell 1 Doktorgrader 1817-1993 etter gradtype.

Gradtype	Antall	Prosent	Første kreering
Dr.philos	2036	31	1817
Dr.med	1589	24	1847
Dr.juris	99	2	1876
Dr.theol	102	2	1878
Dr.techn	175	3	1924
Dr.agric	90	1	1927
Dr.oecon	65	1	1957
Dr.odont	136	2	1958
Dr.med.vet	73	1	1959
Dr.ing	1001	15	1975
Dr.scient	1093	17	1979
Dr.artium	39	1	1985
Dr.polit	59	1	1985
Dr.psychol	7	0	1989
Totalt	6564	100	

lærested er det innført felles doktorgradsreglementer som dekker de fleste doktorgradene. F.eks. er det ved universitetene nå bare dr.philos-graden (og dr.techn ved Universitetet i Trondheim) som regnes som "fri" i den forstand at de som avlegger den ikke må gjennomgå en organisert forskerutdanning. Tilsvarende gjelder dr.agric ved Norges landbrukshøgskole og dr.med.vet ved Norges veterinærhøgskole. Det er dessuten fortsatt adgang til å avlegge dr.oecon-graden etter gammel ordning ved Norges Handelshøyskole.

1.4 Fagområder

Knappt en tredjepart av alle norske doktorgrader er tatt innen det medisinske fagområdet, en fjerdepart innen matematikk/naturvitenskap og en femtepart innen humaniora/samfunnsvitenskap. Fordelingen av doktorgrader på fagområder framgår av Figur 3 og Tabell 2.

Figur 3 Doktorgrader 1817-1993 etter fagområde.

Tabell 2 Doktorgrader 1817-1993. Fordeling på fagområde og kjønn.

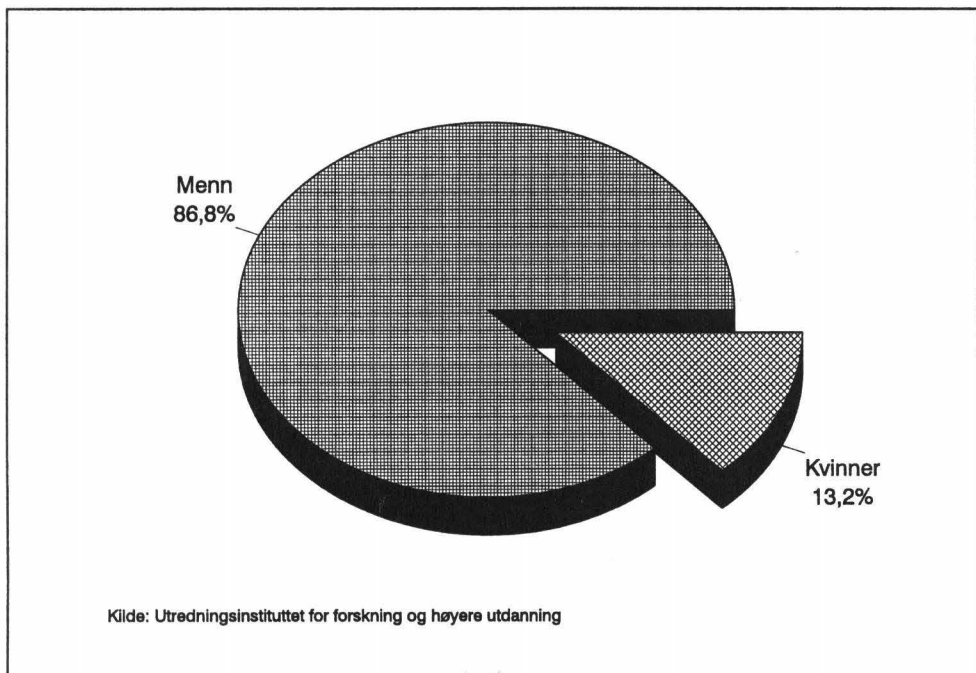
Fagområde	Menn		Kvinner		Totalt	
HUM	611	83%	128	17%	739	100%
SV	500	85%	88	15%	588	100%
MN	1358	85%	237	15%	1595	100%
MED	1738	88%	247	12%	1985	100%
TK	1077	94%	74	6%	1151	100%
LBR/VET	412	81%	94	19%	506	100%
Totalt	5696	87%	868	13%	6564	100%

1.5 Kjønnfordeling

Den første kvinne som avla doktorgraden var Clara Holst. Hun ble kreert til dr.philos i 1903 for sine studier over middelnedertyske lånord i dansk i det 14. og 15. århundre. Den neste var zoologen Kristine Bonnevie, den første kvinnelige professor i Norge. Kvinner med doktorgrad var lenge en sjeldenhet - fram til 1960

var det fortsatt ikke kreert mer enn 27 kvinnelige doctores til sammen. I de senere år har imidlertid kvinneandelen økt til rundt 25 prosent.

Av samtlige doktorgrader fram til og med 1993 er 13 prosent avlagt av kvinner, se Figur 4. Som Tabell 2 viser er kvinnene best representert innen landbruksvitenskap/veterinærmedisin og humaniora - med hhv 19 og 17 prosent av alle grader - og dårligst i teknologi med bare 6 prosent. Kjønnfordelingen i de senere år er redegjort for på side 25.

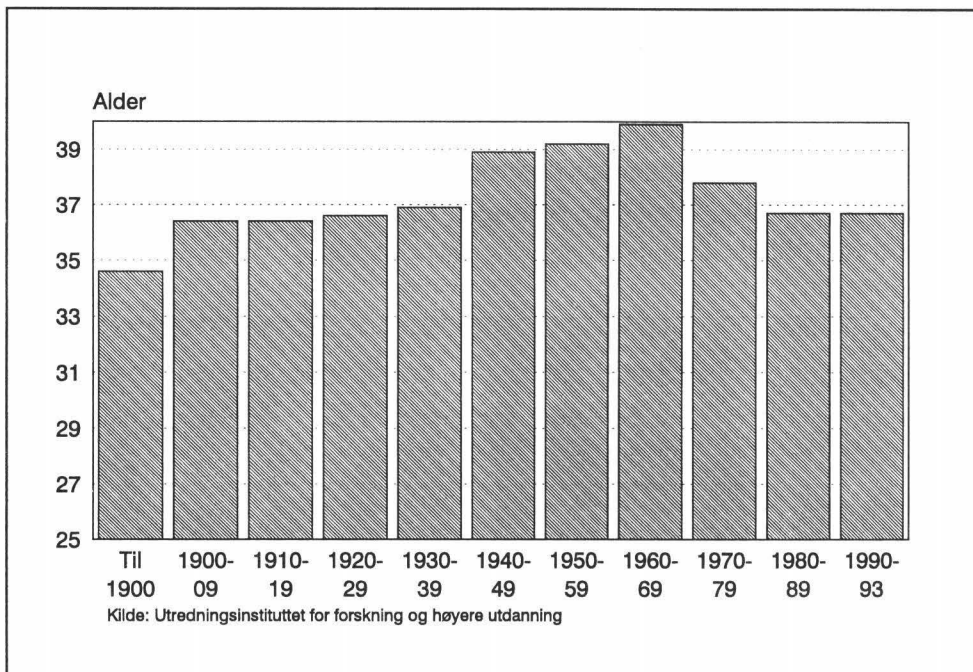

Figur 4 Doktorgrader 1817-1993. Fordeling på kjønn.

1.6 Alder

Gjennomsnittsalderen ved avlagt doktorgrad er 37,2 år for alle grader gjennom alle tider. For menn er den 37,1 år og for kvinner 38,2 år.

Gjennomsnittsalderen økte fram til 1960-årene, da den var oppe i 39,9 år, se Figur 5. I de påfølgende tiår sank den som følge av innføringen av de nye doktorgradsordningene. På 90-tallet ligger gjennomsnittsalderen så langt på 36,7 år. Det er imidlertid markerte forskjeller mellom fagområdene - se side 31.

Figur 5 Doktorgrader 1817-1993. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad.

1.7 Lisensiatgrader

Lisensiatgradene blir særskilt omtalt under dette punktet. De er ikke inkludert i de doktorgradstall som blir presentert i tabeller og figurer ellers i dette notatet.

Bl.a. som følge av innføringen av de nye doktorgradsordningene har det i de senere år vært avlagt svært få lisensiatgrader. Bare ved Universitetet i Oslo er det fortsatt formell adgang til å avlegge graden. Dette gjelder *lic.juris*, *lic.odont.*, *lic.philos.* og *lic.theol.* *Lic.philos.*-graden ser i praksis ut til å ha falt bort, denne ble sist avlagt i 1988.

På 1950- og 60-tallet representerte imidlertid lisensiatgraden et tilbud til dem som ønsket å viderequalifisere seg ut over grunnutdanningen (embetseksamen eller tilsvarende), men som ikke ønsket å gi seg i kast med et doktorgradsarbeid som man den gang måtte regne med kunne bli nokså omfattende. Lisensiatgraden fikk likevel aldri noe særlig stort gjennomslag ved universitetene, kanskje med unntak for det odontologiske fagområdet. Ved Norges Tekniske Høgskole og Norges landbrukshøgskole ble den derimot i høy grad benyttet; de fleste lisensiatgrader er utstedt innen teknologi og landbruksfag. Lisensiatgraden ble ved mange institusjoner erstattet av de nye doktorgradene. Personer med en *lic.techn.*- eller *lic.agric.*-grad får - etter en pro forma-søknad - denne godkjent som henholdsvis

dr.ing eller dr.scient. Mer enn 500 personer har hittil benyttet seg av denne muligheten.

Tabell 3 gir en oversikt over alle lisensiatgrader avlagt etter siste krig.

Tabell 3 Lisensiatgrader 1950-1993 etter gradtype i tiårsperioder.

Gradtype	1950 -59	1960 -69	1970 -79	1980 -89	1990 -93*	Totalt
Lic.philos		8	11	7		26
Lic.theol			1	1	2	4
Lic.oecon NHH		5	14	3		22
Lic.juris	1	5	3	13	2	24
Lic.med.vet			35	9		44
Lic.odont		19	52	16	3	90
Lic.techn	17	156	294			467
Lic.agric	1	50	150	5		206
Totalt	19	243	560	54	7	883

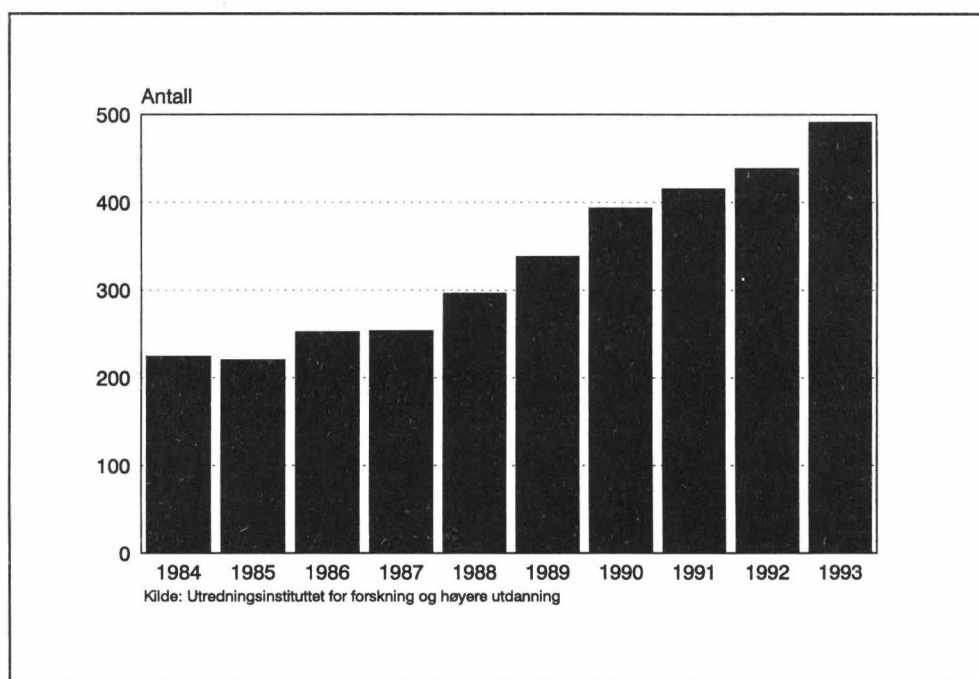
* NB! 4 år

2 Doktorgrader 1984-1993

I det følgende vil vi gi en mer inngående redegjørelse for doktorgradsutviklingen i de siste 10 år, dvs. i perioden 1984-1993.

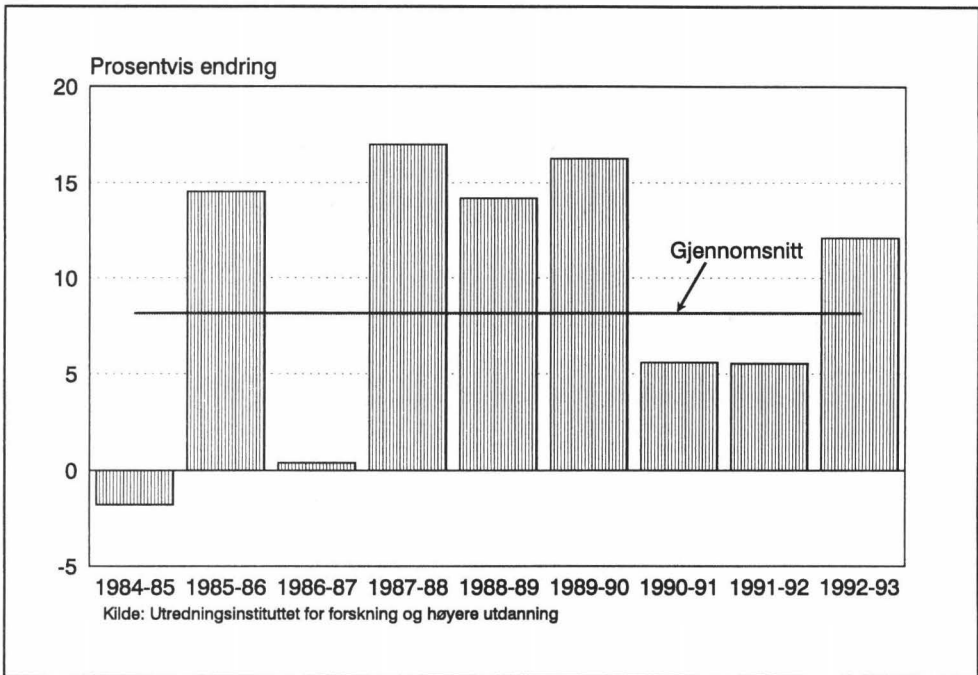
Til sammen er det i dette tidsrommet avlagt 3 320 doktorgrader ved norske universiteter og høyskoler. Dette utgjør over halvparten av samtlige doktorgrader som er avlagt i Norge gjennom alle tider. Videre er det mer enn to og en halv gang flere doktorgrader enn i det foregående tiår og fem ganger flere enn i tiåret før det igjen.

I løpet av perioden er det årlige antall doktorgrader mer enn fordoblet, fra omkring 220 i 1984 og 1985 til nærmere 500 i 1993, se Figur 6.

Figur 6 Doktorgrader per år 1984-93.

Figuren viser også at endringene fra år til år varierer i størrelse. Dette blir enda klarere illustrert i Figur 7. Den gjennomsnittlige årlige vekst i tiårsperioden som helhet er på vel 8 prosent.

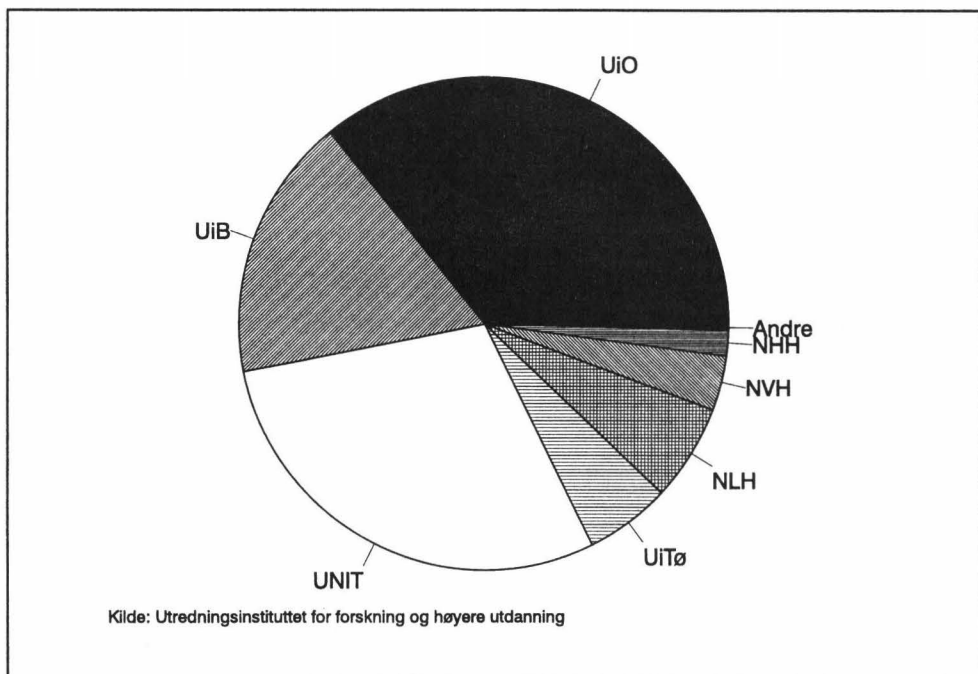
Figur 7 Årlig økning i doktorgrader 1984-93.

2.1 Institusjoner

Figur 8 viser hvordan doktorgradene i perioden som helhet fordeler seg på de doktorgradsutstedende institusjoner.

Flest doktorgrader er utstedt ved Universitetet i Oslo, i alt 1 190 i tiårsperioden. Universitetet i Trondheim følger like etter med 967 grader. Ved Universitetet i Bergen ble det utstedt 570 doktorgrader og ved Universitetet i Tromsø 194. Av de vitenskapelige høyskolene hadde Norges landbrukshøgskole en doktorgradsproduksjon på 215 kandidater, Norges veterinærhøgskole 119 og Norges Handelshøyskole 53. "Andre" omfatter Arkitektshøgskolen i Oslo, Norges idrettshøgskole og Det teologiske menighetsfakultet - til sammen 12 doktorgrader ble utstedt ved disse høyskolene i tiårsperioden.

Tabell 4 viser antall doktorgrader ved institusjonene i det enkelte år. Universitetet i Trondheim har den prosentvis sterkeste økning i antall doktorgrader i tiårsperioden. Her ble det utstedt mer enn tre ganger så mange doktorgrader ved slutten av perioden som ved begynnelsen. Særlig sterk er økningen ved Norges Tekniske Høgskole, som står for tre fjerdedeler av gradene ved universitetet, men også ved Den allmennvitenskapelige høyskolen og Det medisinske fakultet har veksten vært relativt større enn ved noen av de andre lærestedene. Ved Universitetet i Bergen er antall doktorgrader per år mer enn fordoblet i løpet av perioden.

Figur 8 Utstedte doktorgrader per institusjon 1984-93.

Tabell 4 Doktorgrader 1984-93 etter utstedende institusjon.

Institusjon	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
UiO	92	83	100	95	120	122	124	139	162	153	1190
UiB	39	30	40	43	49	49	75	76	78	91	570
UNIT	55	67	57	72	70	111	127	115	119	174	967
UiTø	13	18	14	16	20	16	16	32	29	20	194
NLH	17	8	22	15	25	26	20	25	29	28	215
NVH	8	12	17	9	9	7	15	20	7	15	119
NHH		1	2	3	2	7	14	6	10	8	53
Andre *		1			1		2	2	4	2	12
Tot.	224	220	252	253	296	338	393	415	438	491	3320

* Omfatter Arkitektshøgskolen i Oslo, Det teologiske menighetsfakultet og Norges idrettshøgskole. Spesifisert oversikt er gitt i vedleggstabellen på side 56.

Den prosentvise veksten er mer beskjeden ved universitetene i Oslo og Tromsø. Ved Universitetet i Oslo utstedes det to tredjedeler ganger - og ved Universitetet

i Tromsø vel en halv gang - flere doktorgrader ved slutten av tiårsperioden enn ved begynnelsen.

Alle de institusjoner som omfattes av Lov om universiteter og vitenskapelige høyskoler av 16.juni 1989, med unntak av Norges musikkhøgskole, har i dag rett til å utstede doktorgrader. I tillegg har Det teologiske menighetsfakultet, som er en privat institusjon med offentlig tilskudd, fått rett til å utstede dr.theol-grader. Til sammen er det således 10 doktorgradsutstedende institusjoner i Norge, se Tabell 5 nedenfor. Det legges ikke opp til endringer i dette gjennom forslaget til ny lov om høyere utdanning (Ot.prp. 85 1993/94). Som i den nåværende lov er det Kongen som bestemmer hvilke grader institusjonene kan tildele.

2.2 Gradtyper

Tabell 5 gir en oversikt over de doktor- og lisensiatgrader som de enkelte institusjoner har rett til å tildele.

Som omtalt på side 10 er det i de senere år innført nye gradtyper basert på at kandidatene gjennomgår et strukturert doktorgradsstudium. Det er innført et slikt krav også for mange av de "tradisjonelle" gradtypene, uten at gradtittelen er endret av den grunn. Det er nå utarbeidet et felles nasjonalt reglement - gjeldende fra 1.1.1993 - for alle grader hvor det stilles krav om organisert forskeropplæring. Dette gjelder alle grader unntatt dr.philos, dr.techn ved Norges Tekniske Høgskole, dr.agric ved Norges landbrukshøgskole og dr.med.vet ved Norges veterinærhøgskole. Dessuten er det fortsatt mulig å avlegge dr.oecon-graden ved Norges Handelshøyskole som "fri" grad. Bortsett fra dr.philos har det i de senere år vært avlagt svært få av de "frie" gradene; se Tabell 6.

For tiårsperioden som helhet er dr.scient-graden den hyppigst forekommende gradtittelen, med dr.ing som nummer to. Begge grader har økt betydelig i antall i de senere år. I 1993 ble det utstedt tre ganger så mange dr.scient- og dr.ing-grader som i 1984. Dr.scient- og dr.ing-gradene utgjorde til sammen vel 60 prosent av alle utstedte grader i 1993. Andre hyppig forekommende gradtitler er dr.philos og dr.med. Økningen for disse har imidlertid vært forholdsvis beskjeden i forhold til dr.scient og dr.ing. For ingen av de øvrige gradtypene utstedes det foreløpig et antall som overstiger 20 per år.

Fordi organisert forskeropplæring er innført også for mange av de grader som tradisjonelt har vært "frie", og fordi disse også omfattes av det felles nasjonale doktorgradsreglement, vil det etter hvert gi mindre mening enn før å skille mellom "gamle" og "nye" grader på grunnlag av gradtittelen alene. Vi vil likevel anta at flesteparten av dem som i tidsrommet 1984-93 avla en doktorgrad av "gammel" type har stått nokså fritt i forhold til organisert undervisning m.m. I noen få tabel-

Tabell 5 Typer doktor- og lisensiatgrader som utstedes ved norske institusjoner. Per sept. 1994.

<i>Institusjon:</i>	<i>Gradtype:</i>
Universitetet i Oslo	Dr.philos Dr.theol Dr.juris Dr.med Dr.odont Dr.scient Dr.polit Dr.psychol Dr.artium Lic.juris Lic.odont Lic.philos Lic.theol
Universitetet i Bergen	Dr.philos Dr.juris Dr.med Dr.odont Dr.scient Dr.polit Dr.psychol Dr.artium
Universitetet i Trondheim	Dr.philos Dr.techn Dr.med Dr.ing Dr.scient Dr.polit Dr.artium
Universitetet i Tromsø	Dr.philos Dr.juris Dr.med Dr.scient Dr.polit Dr.psychol Dr.artium
Norges landbrukshøgskole	Dr.agric Dr.scient
Norges veterinærhøgskole	Dr.philos Dr.med.vet Dr.scient
Norges Handelshøyskole	Dr.oecon
Arkitekthøgskolen i Oslo	Dr.ing
Norges idrettshøgskole	Dr.scient
Det teologiske menighetsfakultet	Dr.theol

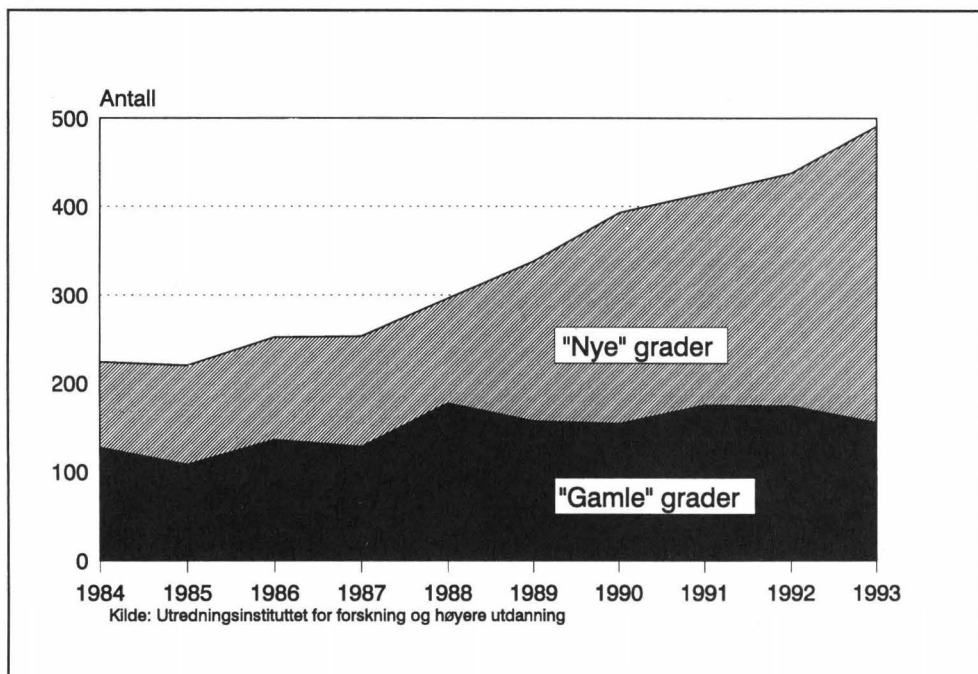
Tabell 6 Doktorgrader 1984-93 etter gradtype.

Gradtype	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Dr.philos*	55	41	60	70	89	58	61	75	94	70	673
Dr.med	54	52	55	46	66	77	73	82	69	65	639
Dr.juris	4	1	5	1	5	1	2	3	3	4	29
Dr.theol	4	3		1	5	1	5	3	2	3	27
Dr.techn	2	2	4	5	3	7	6		2	3	34
Dr.odont	4	7	4	4	3	8	4	8	3	4	49
Dr.med.vet	1	2	4		3	2	3	1	1	4	21
Dr.agric	3		3		3	3		3		2	17
Dr.oecon		1	2	3	2	7	14	6	10	8	53
Dr.ing	40	53	42	52	45	77	91	80	91	132	703
Dr.scient	57	53	70	69	71	85	120	137	143	165	970
Dr.artium		4	1	2		8	1	10	3	10	39
Dr.polit		1	2		1	3	10	6	17	19	59
Dr.psychol						1	3	1		2	7
Totalt	224	220	252	253	296	338	393	415	438	491	3320

* Om fordelingen av dr.philos-grader på fagområder, se under omtalen av disse.

ler og figurer i dette notatet vil vi derfor holde på todelingen. Vi regner da dr.philos, dr.med, dr.juris, dr.theol, dr.techn, dr.odont, dr.med.vet og dr.agric som *gamle* grader i den perioden vi her behandler, og dr.oecon, dr.ing, dr.scient, dr.artium, dr.polit, og dr.psychol som *nye* grader.

Utviklingen i forholdet mellom gamle og nye grader framgår av Figur 9.

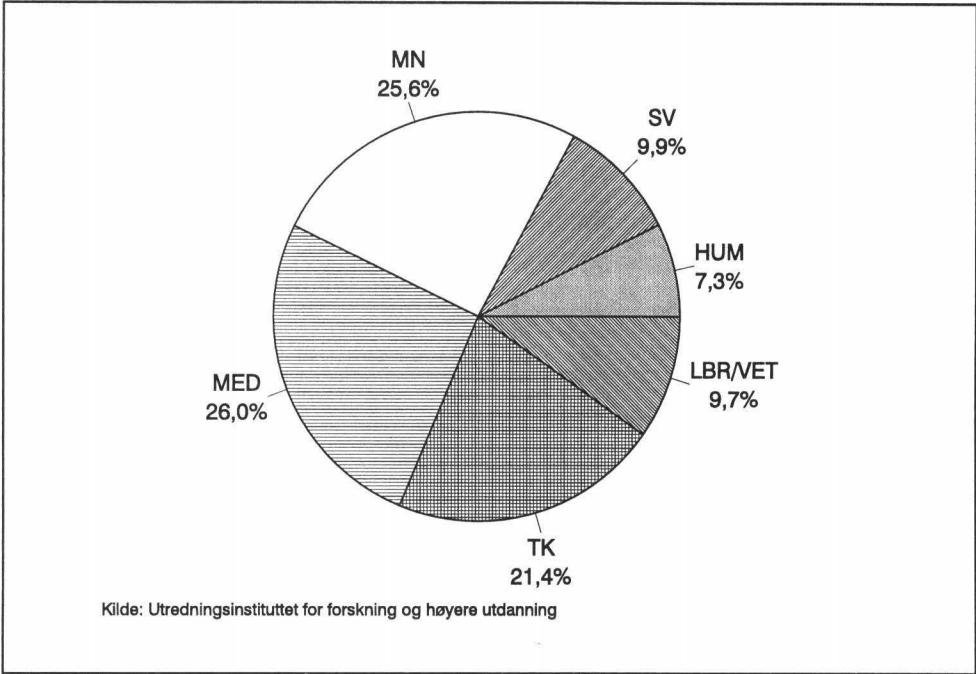
Figur 9 Doktorgrader 1984-93 fordelt på "gamle" og "nye" grader.

2.3 Fagområder

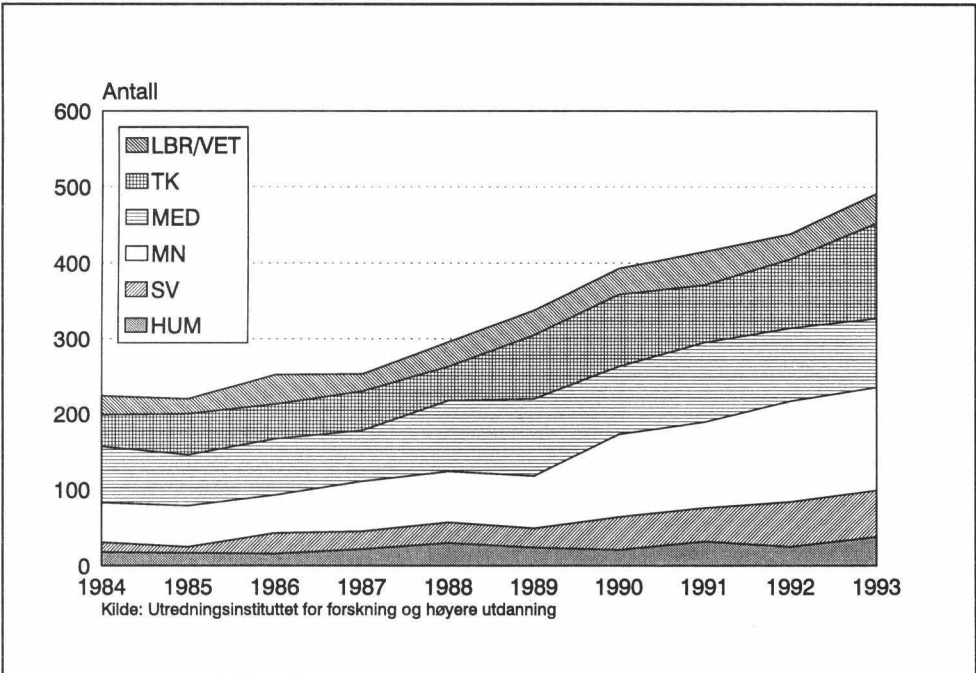
Hver enkelt avlagte doktorgrad er i Doktorgradsregisteret klassifisert etter fagområde, i første rekke på grunnlag av tittel/tema for doktoravhandlingen. Fagområdet vil som oftest - men ikke alle tilfeller - være i samsvar med det fakultet avhandlingen bedømmes ved.

Fagområdene er følgende: humaniora, samfunnsvitenskap, matematikk/naturvitenskap, medisin (inkl. odontologi), teknologi, landbruksvitenskap og veterinærmedisin. For de tre førstnevnte er det i Doktorgradsregisteret også foretatt underklassifisering på fagdisiplinnivå, se side 34ff.

Av alle de 3 320 doktorgrader som er blitt tildelt i løpet av tiårsperioden faller vel en fjerdepart innen hvert av de medisinske og matematisk/naturvitenskapelige fagområdene. Vel en femtepart er utstedt innen teknologi, dvs. ved Norges Tekniske Høgskole. Samfunnsvitenskap står for en tiendepart av gradene, det samme som landbruksvitenskap/veterinærmedisin. Humanioras andel er en fjortendepart. Se Figur 10.

Figur 10 Utstedte doktorgrader 1984-93 etter fagområde.

Figur 11 Doktorgrader 1984-93 per år og fagområde.

Tabell 7 Doktorgrader 1984-93 etter fagområde.

Fagområde	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
HUM	18	17	16	22	30	24	21	32	25	38	243
SV	13	8	27	23	27	25	43	44	59	61	330
MN	52	54	50	66	67	69	109	113	133	136	849
MED	74	67	74	67	94	102	90	106	97	92	863
TK	42	54	46	52	45	85	96	76	91	125	712
LBR/VET	25	20	39	23	33	33	34	44	33	39	323
Totalt	224	220	252	253	296	338	393	415	438	491	3320

Antallet doktorgrader per fagområde i det enkelte år framgår av Tabell 7. Figur 11 viser utviklingen innen fagområdene i løpet av tiårsperioden 1984-93. Perioden sett under ett har det i *alle* fagområder vært økning i det årlige antall doktorgrader. Økningen har imidlertid ikke vært like stor. Relativt sett har den vært størst innen samfunnsvitenskapen, fra 4-5 prosent av alle utstedte grader ved begynnelsen av tiårsperioden til 12-13 prosent ved slutten. Også teknologi og matematikk/naturvitenskap har økt sine relative andeler av de avlagte doktorgrader. Medisin er det fagområde som har gått mest tilbake, relativt sett, fra vel 30 til omkring 20 prosent. Både for medisin og landbruksvitenskap/veterinærmedisin var doktorgradsfrekvensen forholdsvis høy allerede ved starten av tiårsperioden. Det er derfor naturlig at økningen gjennom perioden ikke har vært like sterk som for de andre fagområdene.

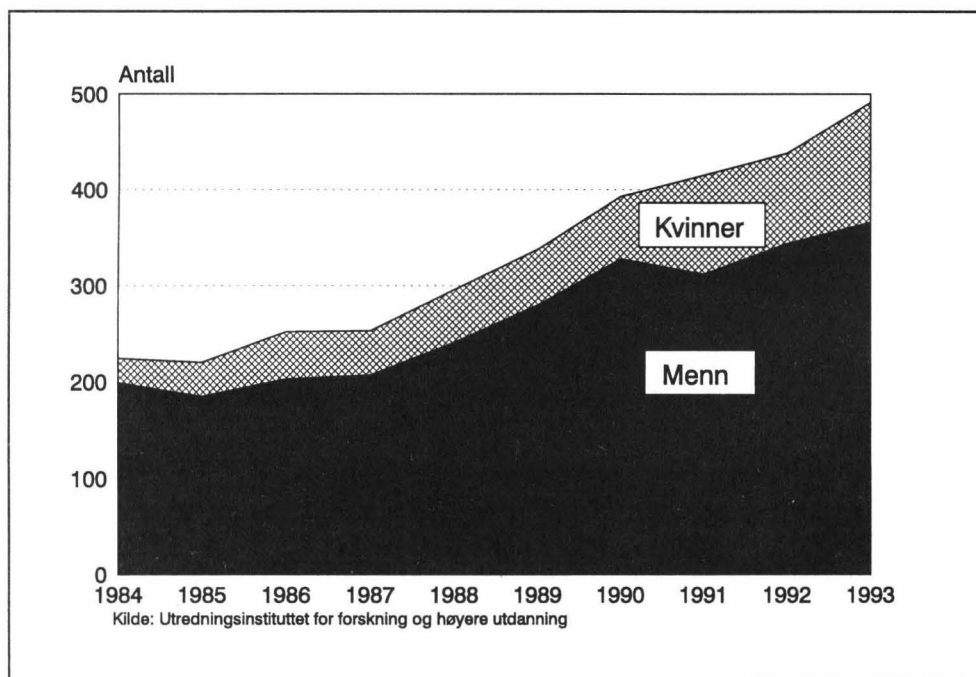
2.4 Kjønnsfordeling

Antallet doktorgrader avlagt av kvinner er femdoblet i løpet av tiårsperioden, fra 25 i 1984 til 125 i 1993. Kvinnenes andel av de årlige doktorgrader har økt fra 11 prosent i 1984 til 25 prosent i 1993. Utviklingen i antall doktorgrader fordelt på kjønn framgår av Figur 12.

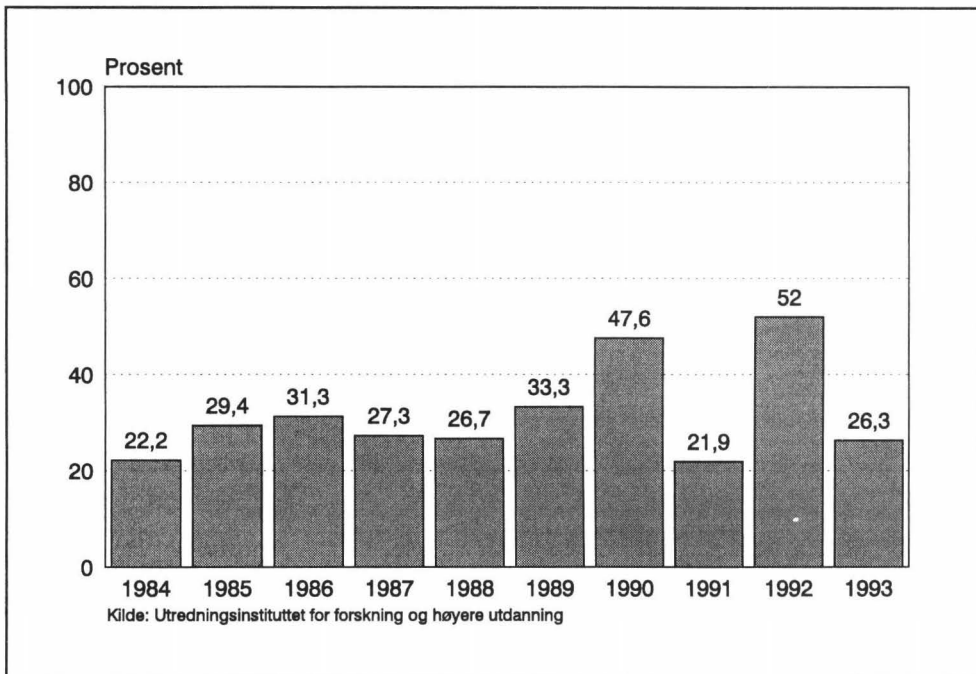
Andelen kvinnelige doktorander har utviklet seg ujevnt. Ved midten av 1980-årene nådde den nærmere 20 prosent, men flatet deretter ut og gikk endog noe ned. I 1993 var imidlertid kvinneandelen steget til 26 prosent. For tiårsperioden samlet ligger andelen på 20 prosent.

Kvinneandelen varierer betydelig fra fagområde til fagområde. I 1993 var det 46 prosent kvinner i landbruksvitenskap/veterinærmedisin og 38 prosent i medisin. I de øvrige fagområder bortsett fra teknologi var andelen i størrelsesorden 21-26 prosent. Teknologi henger fortsatt etter med bare 15 prosent. Dette er imidlertid en betydelig økning i forhold til de foregående år (10 prosent i 1992 og 7 prosent i 1991). Figurene 13-18 viser utviklingen av kvinneandelene i de enkelte fagområder.

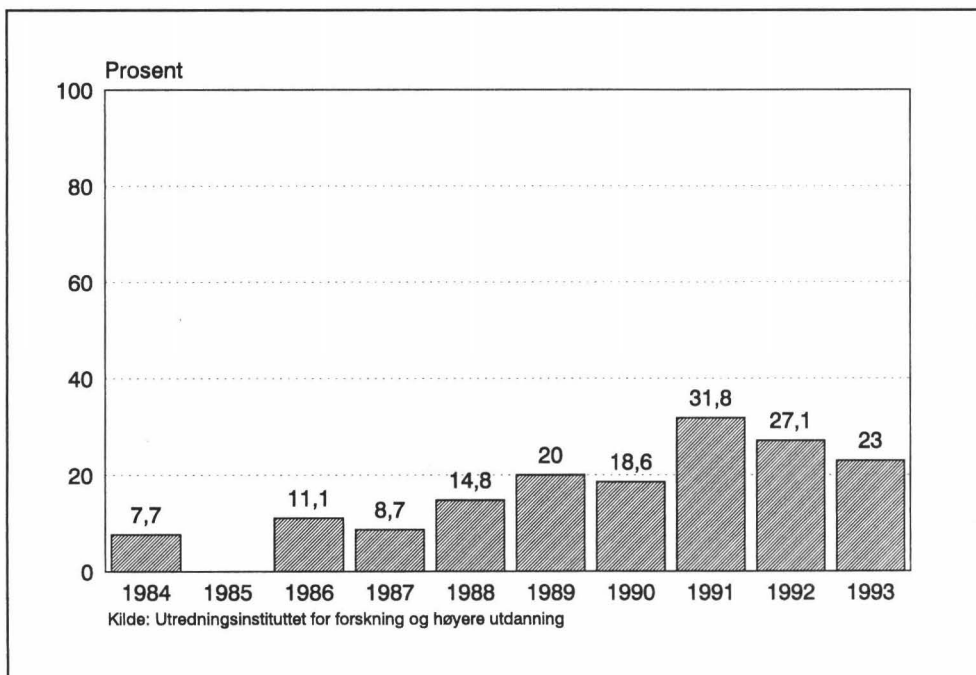
Tabell 8 viser i absolutte tall doktorgradene fordelt på kjønn og fagområde for det enkelte år i perioden 1984-93.

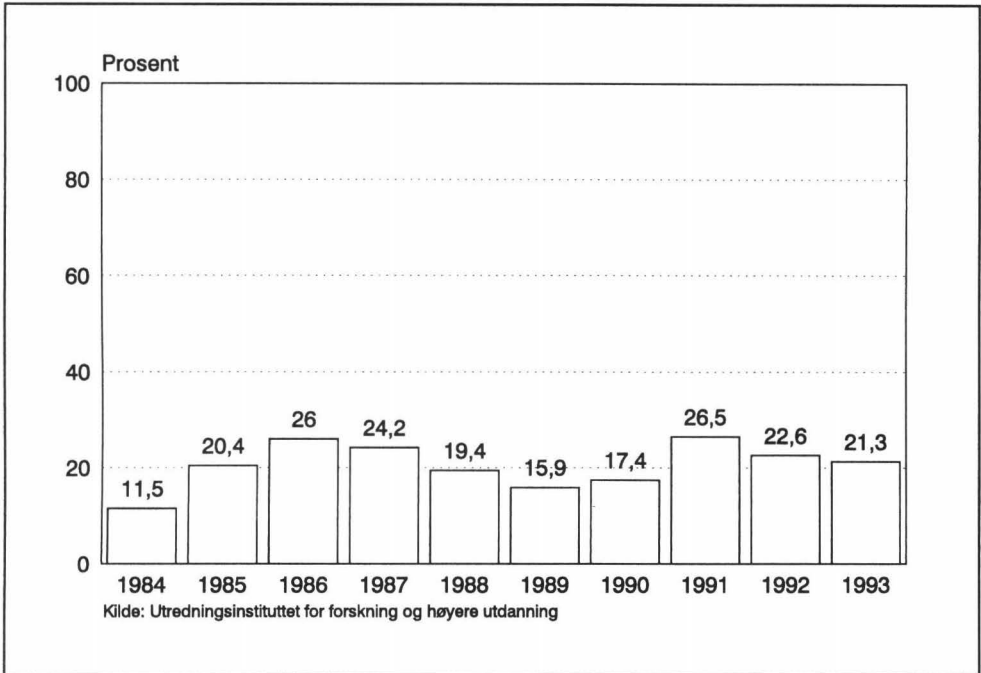
Figur 12 Doktorgrader 1984-93. Fordeling på kjønn.

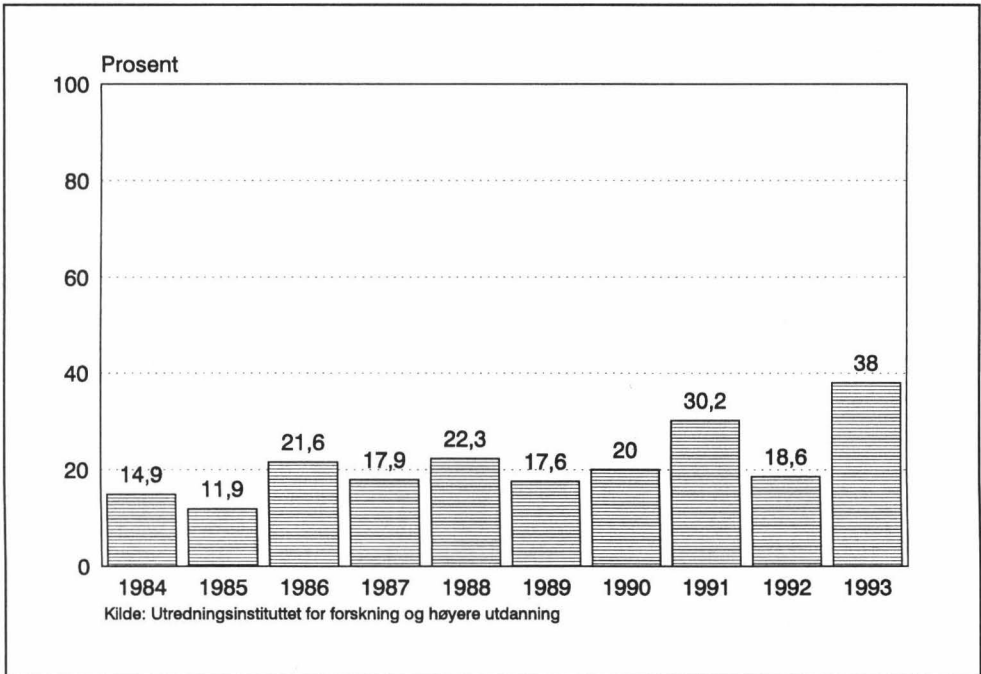
Figur 13 Doktorgrader i humaniora 1984-93. Prosentandel avlagt av kvinner.

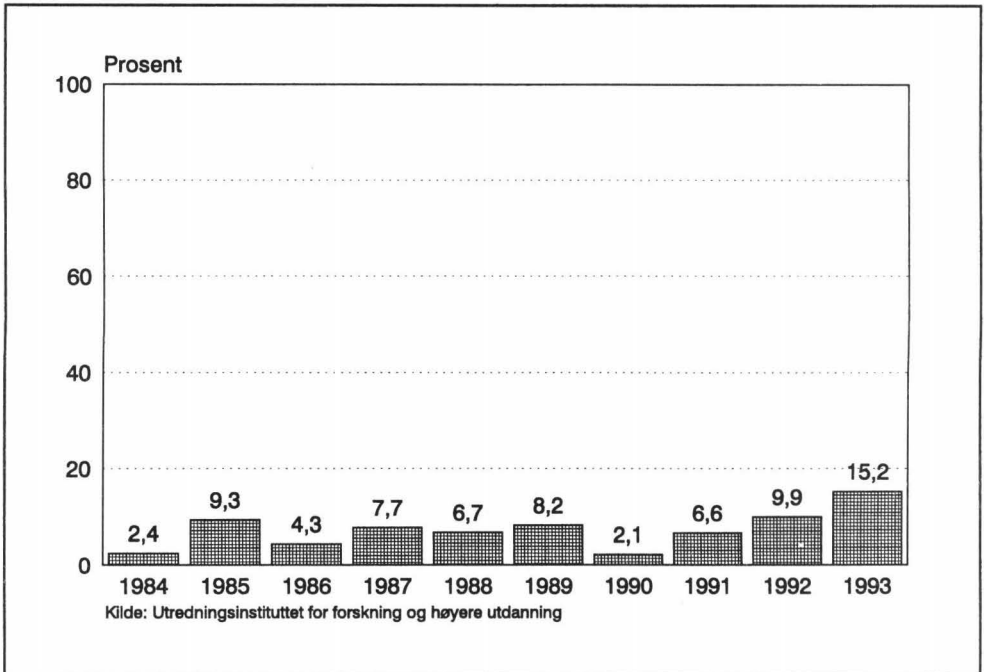
Figur 14 Doktorgrader i samfunnsvitenskap 1984-93. Prosentandel avlagt av kvinner.

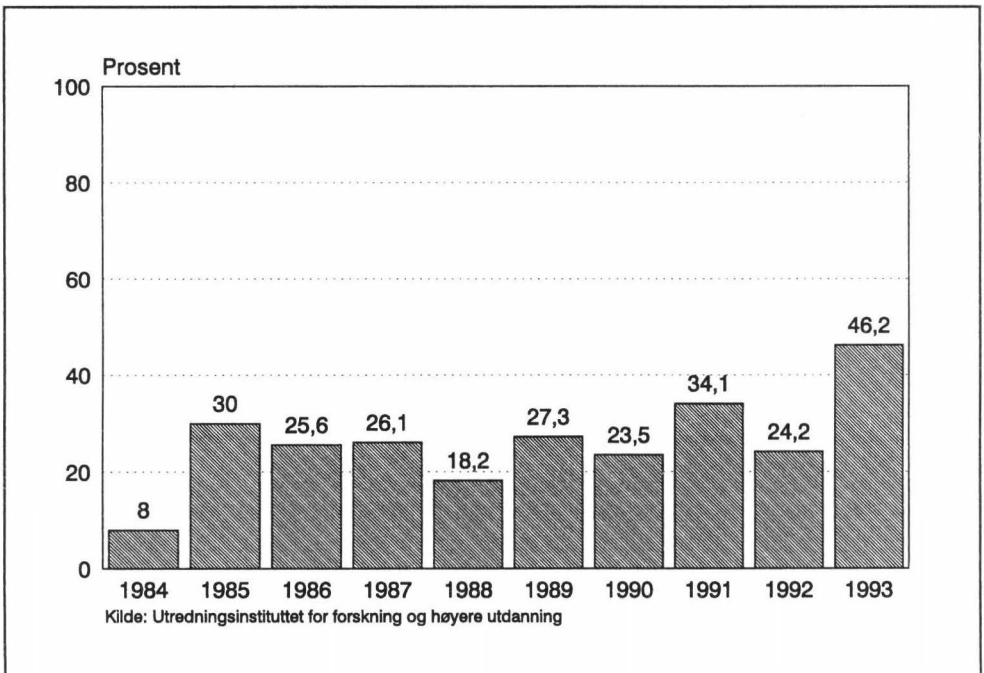
Figur 15 Doktorgrader i matematikk/naturvitenskap 1984-93. Prosentandel avlagt av kvinner.

Figur 16 Doktorgrader i medisin 1984-93. Prosentandel avlagt av kvinner.

Figur 17 Doktorgrader i teknologi 1984-93. Prosentandel avlagt av kvinner.

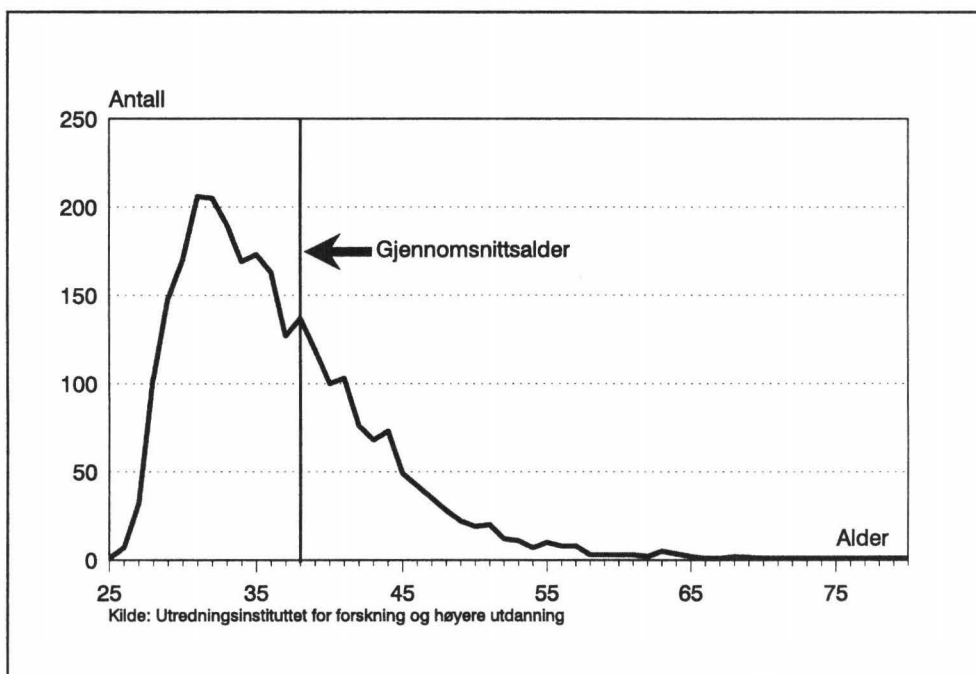
Figur 18 Doktorgrader i landbruksvitenskap/veterinærmedisin 1984-93. Prosentandel avlagt av kvinner.

Tabell 8 Doktorgrader 1984-93. Fordeling på fagområde og kjønn.

Fagområde/ kjønn	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
<i>Humaniora</i>											
Menn	14	12	11	16	22	16	11	25	12	28	167
Kvinner	4	5	5	6	8	8	10	7	13	10	76
Alle	18	17	16	22	30	24	21	32	25	38	243
<i>Samfunnsvitenskap</i>											
Menn	12	8	24	21	23	20	35	30	43	47	263
Kvinner	1		3	2	4	5	8	14	16	14	67
Alle	13	8	27	23	27	25	43	44	59	61	330
<i>Matematikk/naturvitenskap</i>											
Menn	46	43	37	50	54	58	90	83	103	107	671
Kvinner	6	11	13	16	13	11	19	30	30	29	178
Alle	52	54	50	66	67	69	109	113	133	136	849
<i>Medisin</i>											
Menn	63	59	58	55	73	84	72	74	79	57	674
Kvinner	11	8	16	12	21	18	18	32	18	35	189
Alle	74	67	74	67	94	102	90	106	97	92	863
<i>Teknologi</i>											
Menn	41	49	44	48	42	78	94	71	82	106	655
Kvinner	1	5	2	4	3	7	2	5	9	19	57
Alle	42	54	46	52	45	85	96	76	91	125	712
<i>Landbruksvitenskap/veterinærmedisin</i>											
Menn	23	14	29	17	27	24	26	29	25	21	235
Kvinner	2	6	10	6	6	9	8	15	8	18	88
Alle	25	20	39	23	33	33	34	44	33	39	323
<i>Alle fagområder</i>											
Menn	199	185	203	207	241	280	328	312	344	366	2665
Kvinner	25	35	49	46	55	58	65	103	94	125	655
Alle	224	220	252	253	296	338	393	415	438	491	3320

2.5 Alder

Gjennomsnittsalderen ved avlagt doktorgrad er 36,5 år for alle som disputerte i perioden 1984-93.

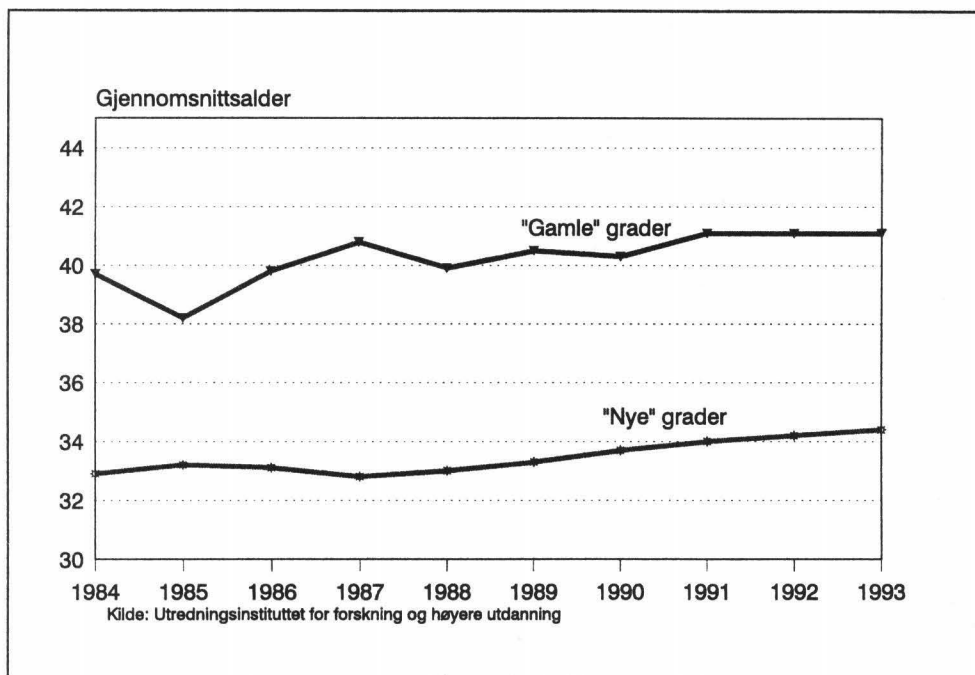
Figur 19 Doktorgrader 1984-93. Aldersfordeling for tidspunktet for oppnådd grad.

Figur 19 gir en fordeling som viser alder ved tidspunktet for disputas. Den yngste var 25 år og den eldste 80 år. Hele 77 prosent av kandidatene disputerte da de var mellom 30 og 45 år. Bare 11 prosent var yngre enn 30 år, mens 12 prosent var 45 år eller mer.

Det er naturlig nok forskjell på "gamle" og "nye" doktorgrader m.h.t. alder ved disputas. Gjennomsnittsalderen for "gamle" grader er så høy som vel 40 år. Også for "nye" grader kan gjennomsnittsalderen sies å være forholdsvis høyere enn ønskelig ut fra et forskerrekutteringssynspunkt - nærmere 34 år - og den viser en svakt stigende tendens i løpet av tiårsperioden, kfr. Figur 20.

Dette kan tyde på det nye doktorgradsstudiet - i hvert fall så langt - for de fleste vedkommende ikke tas direkte, og med full arbeidsinnsats, i forlengelsen av avlagt embetseksamen. Se også avsnittet om tid fra embetseksamen til avlagt doktorgrad (s. 32).

Mens mannlige doktorgradskandidater er gjennomsnittlig er 36,5 år gamle på disputastidspunktet, er kvinnene i gjennomsnitt vel 37,5 år gamle.

Figur 20 Doktorgrader 1984-93. Gjennomsnittsalder for "gamle" og "nye" grader per år.

Tabell 9 Doktorgrader 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter fagområde.

Fagområde	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
HUM	44,5	40,8	43,4	43,1	42,0	43,7	42,3	42,0	44,6	42,4	42,8
SV	38,7	38,2	39,7	39,1	40,3	40,7	37,9	40,8	40,5	39,7	39,8
MN	33,1	33,9	33,5	35,2	34,2	34,8	34,4	34,3	35,0	34,8	34,5
MED	39,5	37,9	39,6	39,5	39,5	39,2	40,1	40,5	40,1	39,6	39,6
TK	33,8	33,1	33,7	34,0	33,3	32,4	33,5	32,5	32,4	32,9	33,0
LBR/VET	34,4	35,0	34,1	32,0	34,4	35,1	34,6	36,1	35,4	35,7	34,8
Totalt	36,7	35,7	36,7	36,8	37,1	36,6	36,3	37,0	36,9	36,5	36,7

Det er også en viss forskjell mellom fagområdene, se Tabell 9. Yngst er kandidatene i teknologi, med 33 år som gjennomsnittsalder. Dernest kommer matematikk/naturvitenskap og landbruksvitenskap/veterinærmedisin med ca 34,5 år. For medisin og samfunnsvitenskap er gjennomsnittsalderen på disputastidspunktet nærmere 40 år, mens humanistene er eldst med 43 år. Mens gjennomsnittsalderen i matematikk/naturvitenskap var noe stigende tiårsperioden sett under ett, var den

synkende i teknologi. I begge fagområder dreier det seg imidlertid bare om en svak tendens.

For de "nye" doktorgrader har gjennomsnittsalderen vært noe stigende. Mens kvinner gjennomgående var yngre enn menn ved begynnelsen av tiårsperioden (hhv 32 og 33 år), er forholdet omvendt ved slutten av perioden (35 år og 34 år).

Alder ved avlagt doktorgrad for de ulike doktorgradstyper omtales under de enkelte fagområder (kap. 2.7).

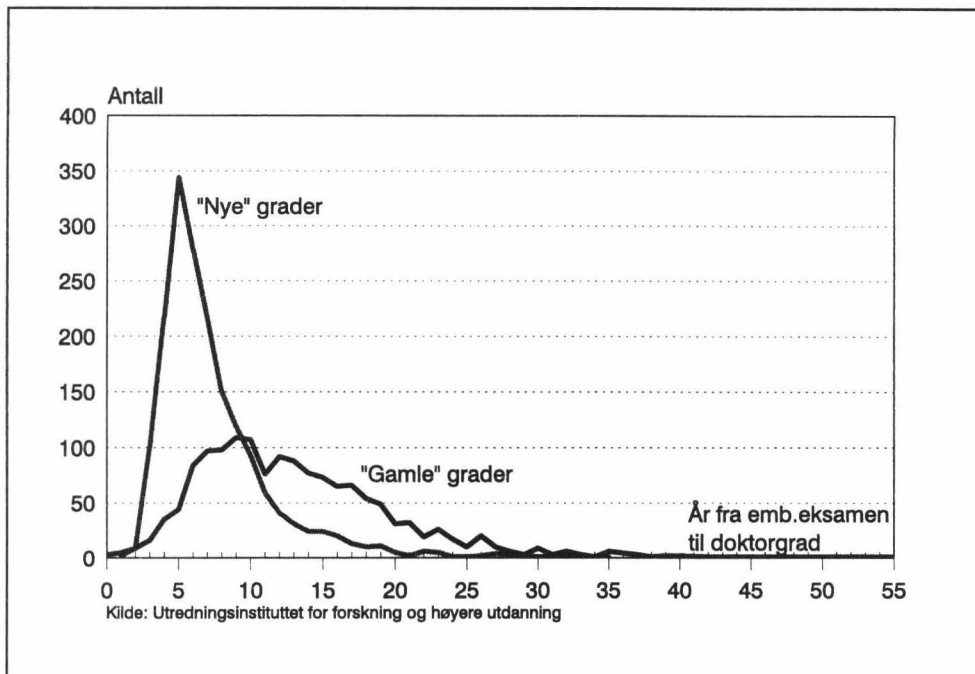
2.6 Tidsspenn mellom embetseksamen og doktorgrad

Hvor lang tid man bruker på å ta en doktorgrad avhenger av en rekke forhold, som ikke kan belyses godt nok bare ut fra Doktorgradsregisterets data. Karrièreforløpet er forskjellig fra person til person. Mens noen gir seg i kast med et doktorgradsarbeid/-studium umiddelbart etter embetseksamen, går andre ut i yrkeslivet eller til andre aktiviteter og tar påbegynner et doktorarbeid først etter noen år. Etter at doktorgradsarbeidet er påbegynt er det heller ikke uvanlig med pauser eller opphold i arbeidet - av ulike årsaker. De aller fleste kombinerer doktorgradsarbeidet med en stilling. Denne kan være direkte relatert til forskerrekuttering (f.eks. utdannings- eller forskningsstipend) men behøver ikke være det (f.eks. sykehusansatte leger som tar doktorgraden i tilknytning til arbeid i klinikk). Når vi her presenterer tall for antall år mellom embetseksamen og doktorgrad, må dette derfor *ikke* forstås som tid brukt på doktorgradsarbeidet. Likevel vil vi tro at antall år mellom embetseksamen og doktorgrad kan gi en *indikasjon* på tidsbruk, og på forskjeller mellom fagområdene i så henseende.

Når universitetenes nye databaser over doktorgradsstudenter er satt i drift og har virket noen år, vil det være mulig å utføre grundigere undersøkelser om tidsbruk og gjennomføringsgrad i doktorgradsstudiene. Databasene er basert på et standardisert opplegg og vil etter hvert gi grunnlag både for sammenstillinger av statistiske oversikter og for analyserbare data på individnivå.

Per i dag er det gjennomført enkelte spesialundersøkelser av personer som har innehatt en forskerrekutteringsstilling (se Tvede 1992 og se Skodvin 1993).

Figur 21 viser antall år mellom embetseksamen (eller tilsvarende) og doktorgrad. Som det framgår er det stor forskjell mellom "gamle" og "nye" doktorgrader. Mens de fleste kandidater som tar en av de "nye" gradene avlegger graden fra 4 til 7 år etter grunnutdanningen, er det en mye større spredning for kandidater med "gammel" doktorgrad. Forskjellen kan uttrykkes slik: 85 prosent av de "nye" doktorgrader blir avlagt i løpet av ti år etter embetseksamen, mens 58 prosent av de "gamle" gradene avlegges *etter* dette tidspunktet.

Figur 21 Doktorgrader 1984-93. Antall år fra embetseksamen til doktorgrad for "gamle" og "nye" grader.

Tabell 10 Doktorgrader 1984-93. Gjennomsnittlig antall år fra embetseksamen til doktorgrad etter fagområde.

Fagområde	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
HUM	14,7	12,6	15,3	15,3	14,2	14,3	13,4	13,2	16,4	12,8	14,1
SV	10,7	9,6	12,2	11,4	12,7	12,0	9,1	11,9	11,5	11,5	11,3
MN	6,9	7,1	6,7	8,1	7,0	7,7	7,0	7,1	7,7	7,4	7,3
MED	12,8	12,1	12,9	13,0	12,8	12,7	12,8	14,1	12,9	12,8	12,9
TK	8,1	8,1	8,5	8,4	8,1	7,7	8,4	7,6	7,9	7,6	8,0
LBR/VET	8,2	8,2	8,6	5,8	8,4	9,2	8,2	9,2	9,0	8,2	8,4
Totalt	10,1	9,6	10,3	10,2	10,5	10,1	9,4	10,2	10,0	9,5	9,9

Det er klare forskjeller mellom fagområdene. Tidsspennet embetseksamen-doktorgrad er i gjennomsnitt kortest for kandidater innen matematikk/ naturvitenskap, teknologi og landbruksvitenskap/veterinærmedisin, og lengst innen humaniora, medisin og samfunnsvitenskap, se Tabell 10.

2.7 De enkelte fagområdene

I det følgende gis det en framstilling av antall grader - og deres fordeling på gradtyper, institusjoner og kjønn - innen de enkelte fagområdene. For humaniora, samfunnsvitenskap og matematikk/naturvitenskap er det i tillegg foretatt en oppdeling i faggrupper eller fagdisipliner.

2.7.1 Humaniora

Antall årlige disputaser i humaniora har økt fra i underkant av 20 ved begynnelsen av tiårsperioden til 38 i 1993, dvs. omtrent en fordobling. Halvparten av gradene i humaniora utstedes ved Universitetet i Oslo, se Tabell 11.

Tabell 11 Doktorgrader i humaniora 1984-93 etter utstedende institusjon.

Institusjon	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
UiO	11	9	11	12	21	9	14	11	12	18	128
UiB	4	5	4	5	6	6	3	7	10	7	57
UNIT	1	2	1	3		7	3	8		10	35
UiTø	2			2	2	2	1	4	1	3	17
AHO		1			1						2
MF								1	2		3
NIH								1			1
Tot.	18	17	16	22	30	24	21	32	25	38	243

Tabell 12 Doktorgrader i humaniora 1984-93 etter gradtype.

Gradtype	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Dr.philos	14	9	15	19	24	16	14	18	20	23	172
Dr.theol	4	3		1	5	1	5	3	2	3	27
Dr.ing *		1			1		1			3	6
Dr.scient *								1			1
Dr.artium		4	1	2		7	1	10	3	9	37
Totalt	18	17	16	22	30	24	21	32	25	38	243

* Dr.ing-gradene gjelder arkitektur. Dr.scient-graden er avlagt ved Norges idretts-høgskole med et historisk avhandlingstema.

Tabell 13 Doktorgrader i humaniora 1984-93. Fordeling på kjønn.

Kjønn	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Menn	14	12	11	16	22	16	11	25	12	28	167
Kvinner	4	5	5	6	8	8	10	7	13	10	76
Tot.	18	17	16	22	30	24	21	32	25	38	243

I Tabell 12 er det gitt en oversikt over de ulike gradtyper. Det er foreløpig forholdsvis få som har tatt den "nye" graden dr.artium.

Kjønnsfordelingen i humaniora framgår av Tabell 13. Kvinneandelen varierer mellom vel 20 og vel 50 prosent, og utgjør 31 prosent for perioden samlet.

Tabell 14 Doktorgrader i humaniora 1984-93 etter faggruppe, med spesifisering for kvinner.

Faggruppe	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
<i>Alle</i>											
Språkvit.	2	3	4	2	4	2	1	8	7	8	41
Litteraturvit.	4	2	3	4	5	5	6	2	5	3	39
Historie	6	1	1	5	4	5		8	5	7	42
Teologi/rel.vit.	4	6		4	8	6	6	5	3	3	45
Filosofi/idéhist.	1	2	4	3	3	2	1	3	1	7	27
Annet */uspes.	1	3	4	4	6	4	7	6	4	10	49
Totalt	18	17	16	22	30	24	21	32	25	38	243
<i>Herav kvinner</i>											
Språkvit.		2		1	1	1	1	4	2	4	16
Litteraturvit.	3	1	2	2	4	2	1		4	1	20
Historie			1	1		2			2	1	7
Teologi/rel.vit.		1				1	2		1		5
Filosofi/idéhist.			1	1							2
Annet */uspes.	1	1	1	1	3	2	6	3	4	4	26
Tot. kvinner	4	5	5	6	8	8	10	7	13	10	76

* I Annet inngår bl.a. arkeologi, kunsthistorie, arkitektur, film-, teater- og musikkvitenskap, folkelivsgransking og folkeminnevitenskap.

I Tabell 14 er doktorgradene fordelt på faggrupper. Antall kvinner er spesifisert.

Antallet kvinner innen de enkelte faggruppene framgår også av Tabell 14. I litteraturvitenskap avlegges like mange doktorgrader av kvinner som av menn, tiårsperioden sett under ett. Også i språkvitenskap er kvinneandelen høy. Bare 2 kvinner har imidlertid avlagt doktorgraden med tema innen filosofi eller idéhistorie, mot 25 menn. Også i teologi/religionshistorie og historie er kvinneandelene lave.

Tabell 15 viser gjennomsnittsalderen på disputastidspunktet for de ulike gradtyper. Foreløpig er det små tall for dr.artium, men vi ser at gjennomsnittsalderen for de 32 kandidatene som hittil har avlagt graden er høy - 41,5 år. Gjennomsnittsalderen for dr.philos'ene i tiårsperioden er nærmere 44 år. Kvinner er gjennomgående noe eldre enn menn i humaniora.

Tabell 15 Doktorgrader i humaniora 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter gradtype. *

Gradtype	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Dr.philos	44,9	41,9	43,4	43,6	42,3	44,4	42,9	44,1	44,9	43,7	43,6
Dr.theol	43,3	35,0	-	50,0	40,6	38,0	41,4	40,0	39,5	40,0	40,6
Dr.artium	-	43,5	44,0	35,0	-	42,9	37,0	39,1	46,7	42,2	41,5
Totalt	44,5	40,8	43,4	43,1	42,0	43,7	42,3	42,0	44,6	42,4	42,8

* Tallgrunnet (antall personer) er lavt for dr.theol og dr.artium. Noen gradtyper med få kandidater er utelatt, se Tabell 12.

2.7.2 Samfunnsvitenskap

Antall årlige disputaser i samfunnsvitenskap er nærmere femdoblet i løpet av tiårsperioden, fra 13 i 1984 til 61 i 1993. Økningen har relativt sett vært sterkest ved Norges Handelshøyskole og ved Universitetet i Trondheim, se Tabell 16.

Som det framgår av Tabell 17 er mange ulike gradtitler i bruk innen det samfunnsvitenskapelige fagområdet. Det har vært en økning i antall dr.polit-grader på 90-tallet, men det er fremdeles nesten like mange dr.philos-grader som "nye" grader i samfunnsvitenskapen.

Som Tabell 18 viser er det forholdsvis få kvinner som avlegger doktorgraden i samfunnsfag, selv om antallet har økt på 90-tallet. Kvinneandelen utgjør 20 prosent for tiårsperioden samlet.

Tabell 16 Doktorgrader i samfunnsvitenskap 1984-93 etter utstedende institusjon.

Institusjon	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
UiO	8	5	12	4	11	8	16	19	27	25	135
UiB	5	1	9	7	9	4	7	7	9	12	70
UNIT		1	1	7	2	5	2	8	8	11	45
UiTø			3	1	2	1	2	3		1	13
NLH				1	1		1	1	3	4	11
NHH		1	2	3	2	7	14	6	10	8	53
NIH							1		2		3
Tot.	13	8	27	23	27	25	43	44	59	61	330

Tabell 17 Doktorgrader i samfunnsvitenskap 1984-93 etter gradtype.

Gradtype	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Dr.philos	9	5	18	13	16	12	11	21	20	16	141
Dr.juris	4	1	5	1	5	1	2	3	3	4	29
Dr.techn					1						1
Dr.oecon		1	2	3	2	7	14	6	10	8	53
Dr.ing				5	1			4	2	7	19
Dr.scient				1	1		3	3	7	6	21
Dr.artium						1				1	2
Dr.polit		1	2		1	3	10	6	17	17	57
Dr.psychol						1	3	1		2	7
Tot.	13	8	27	23	27	25	43	44	59	61	330

Tabell 18 Doktorgrader i samfunnsvitenskap 1984-93. Fordeling på kjønn.

Kjønn	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Menn	12	8	24	21	23	20	35	30	43	47	263
Kvinner	1		3	2	4	5	8	14	16	14	67
Tot.	13	8	27	23	27	25	43	44	59	61	330

Tabell 19 Doktorgrader i samfunnsvitenskap 1984-93 etter fag, med spesifisering for kvinner.

Fag	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
<i>Alle</i>											
Rettsvitenskap	4	1	5	1	5	1	2	4	3	6	32
Økonomi	1	2	3	4	4	5	21	11	19	12	82
Sosiologi	2	2	5	1	2	5	3	3	8	4	35
Statsvitenskap	1		4	1	3		2	2	4	5	22
Sos.antropologi	1	1	1	3	1	2	5	7	4	5	30
Psykologi	3	2	5	5	4	6	3	8	6	7	49
Pedagogikk	1		3	3	4	3	3	6	10	8	41
Annet/uspes.			1	5	4	3	4	3	5	14	39
Totalt	13	8	27	23	27	25	43	44	59	61	330
<i>Herav kvinner</i>											
Rettsvitenskap					1	1		1		2	5
Økonomi							3	1	3	1	8
Sosiologi			2			1	1	1	2	2	9
Statsvitenskap							1		1		2
Sos.antropologi	1			1			1	3	1	3	10
Psykologi			1		1	2		5	2	1	12
Pedagogikk				1	1	1	1	3	6	3	16
Annet/uspes.					1		1		1	2	5
Tot. kvinner	1		3	2	4	5	8	14	16	14	67

I Tabell 19 er doktorgradene i samfunnsvitenskap fordelt på fag. Økonomifaget har det klart største antall doktorgrader, noe som har sammenheng med den betydelige økningen ved Norges Handelshøyskole på 90-tallet. I de øvrige fag ligger det årlige antallet grader fremdeles under 10. I pedagogikk er to av fem doktorander kvinner, i sosialantropologi en av tre, i psykologi og sosiologi en av fire. Lavest er kvinneandelen i økonomi og statsvitenskap, hvor bare hver tiende doktorand er kvinne.

Som Tabell 20 viser er gjennomsnittsalderen ved avlagt doktorgrad lavest for dr.oecon, men likevel så høy som vel 35 år. Dr.polit'ene er gjennomsnittlig ca 37 år, mens dr.philos-kandidatene er 43,5 år. Også i samfunnsvitenskapen er kvinner

gjennomgående noe eldre enn menn, henholdsvis 39 år og 41,5 år i gjennomsnitt. ved avlagt doktorgrad.

Tabell 20 Doktorgrader i samfunnsvitenskap 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter gradtype. *

Gradtype	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Dr.philos	39,3	43,0	41,8	42,2	42,8	42,9	44,4	44,3	46,2	44,7	43,5
Dr.juris	37,2	31,0	36,4	41,0	39,8	35,0	36,0	42,3	36,7	46,0	39,0
Dr.oecon	-	29,0	34,5	34,0	30,5	37,4	36,4	30,2	36,1	39,2	35,6
Dr.polit	-	31,0	33,5	-	32,0	40,3	33,1	40,0	37,9	38,3	37,2
Dr.psychol	-	-	-	-	-	32,0	37,0	51,0	-	33,0	37,1
Totalt	38,7	38,2	39,7	39,1	40,3	40,7	37,9	40,8	40,5	39,7	39,8

* Tallgrunnet (antall personer) er til dels lavt for alle grader unntatt dr.philos. Noen gradtyper med få kandidater er utelatt, se Tabell 17.

2.7.3 Matematikk/naturvitenskap

Av alle doktorgrader i matematikk/naturvitenskap i tiårsperioden ble nærmere halvparten avlagt ved Universitetet i Oslo. Den relative økningen har imidlertid vært større ved de andre universitetene på 90-tallet. I 1993 disputerte nesten like mange ved Universitetet i Bergen som ved Universitetet i Oslo, se Tabell 21. (Enkelte doktorgrader avlagt ved Norges landbrukshøgskole kan ha avhandlings-temaer som er beslektet med naturvitenskap. I statistikken er imidlertid disse registrert under det landbruksvitenskapelige fagområde. Tilsvarende vil grader ved NTH med naturvitenskapelige temaer være ført under teknologi.)

Tabell 21 Doktorgrader i matematikk/naturvitenskap 1984-93 etter utstedende institusjon.

Institusjon	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
UiO	27	26	30	31	41	36	41	52	65	57	406
UiB	15	12	12	18	13	20	47	38	42	51	268
UNIT	4	8	4	8	9	5	13	15	11	18	95
UiTø	6	8	4	9	4	8	8	8	15	10	80
Tot.	52	54	50	66	67	69	109	113	133	136	849

Som Tabell 22 viser kan veksten i antall doktorgrader i matematikk/naturvitenskap i første rekke tilskrives en betydelig økning dr.scient-grader i løpet av 1990-årene.

Tabell 22 Doktorgrader i matematikk/naturvitenskap 1984-93 etter gradtype.

Gradtype	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Dr.philos	19	22	16	24	26	18	24	20	33	14	216
Dr.scient	33	32	34	42	41	51	85	93	100	121	632
Dr.polit										1	1
Tot.	52	54	50	66	67	69	109	113	133	136	849

Kjønnsfordelingen i matematikk/naturvitenskap framgår av Tabell 23. Kvinneandelen varierer mellom 12 og 27 prosent gjennom tiårsperioden, og utgjør 21 prosent for perioden samlet.

Tabell 23 Doktorgrader i matematikk/naturvitenskap 1984-93. Fordeling på kjønn.

Kjønn	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Menn	46	43	37	50	54	58	90	83	103	107	671
Kvinner	6	11	13	16	13	11	19	30	30	29	178
Tot.	52	54	50	66	67	69	109	113	133	136	849

I Tabell 24 er doktorgradene fordelt på faggrupper. For tiårsperioden under ett faller en tredjepart av doktorgradene under biofag, en femtepart under kjemifag, en sjettedpart under geofag, en åttendepart under fysiske fag og en tiendepart under matematiske fag. Biofagene og de fysiske fagene har hatt den sterkeste økning i løpet av perioden, mens kjemifag og matematiske fag har hatt minst økning relativt sett.

Antall kvinner innen de enkelte faggrupper er også vist i Tabell 24. For tiårsperioden samlet har kjemifagene den høyeste andelen kvinner med 30 prosent. I biofag og geofag er kvinneandelene vel 20 prosent, mens den ligger rundt 10 prosent for matematiske fag, fysiske fag og informatikk.

Gjennomsnittsalderen ved avlagt doktorgrad for dr.scient'ene har økt gjennom tiårsperioden, fra 33 år i 1984 til ca 35 år ved slutten av perioden (se Tabell 25). Også de som tar dr.philos-graden er gjennomgående blitt eldre; gjennomsnittsalderen er økt fra under 36 år til vel 39 år. I motsetning til humaniora og sam-

funnsvitenskap er det i matematikk/naturvitenskap ingen forskjell mellom kvinner og menn når det gjelder alder ved avlagt grad.

Tabell 24 Doktorgrader i matematikk/naturvitenskap 1984-93 etter faggruppe, med spesifisering for kvinner.

Faggruppe	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
<i>Alle</i>											
Matem. fag	6	5	3	6	8	12	11	11	13	11	86
Fysiske fag	5	4	8	10	6	12	16	18	12	26	117
Kjemifag	16	17	16	18	13	7	23	26	17	25	178
Geofag	12	7	7	11	8	4	19	20	28	22	138
Biofag	10	20	15	21	25	27	36	30	53	42	279
Informatikk	3	1	1		7	7	4	8	10	10	51
Totalt	52	54	50	66	67	69	109	113	133	136	849
<i>Herav kvinner</i>											
Matem. fag							2	1	2	3	8
Fysiske fag			1	2		2	1	6	1	3	16
Kjemifag	4	5	5	5	2	1	8	10	7	7	54
Geofag	2	1		3	2	1	1	4	8	8	30
Biofag		5	7	6	8	5	7	9	10	8	65
Informatikk					1	2			2		5
Tot. kvinner	6	11	13	16	13	11	19	30	30	29	178

Tabell 25 Doktorgrader i matematikk/naturvitenskap 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter gradtype.

Gradtype	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Dr.philos	35,6	36,0	37,1	38,9	36,9	38,8	37,4	38,2	38,4	39,2	37,7
Dr.scient	31,7	32,5	31,8	33,1	32,5	33,3	33,5	33,4	33,9	34,2	33,4
Totalt	33,1	33,9	33,5	35,2	34,2	34,8	34,4	34,3	35,0	34,8	34,5

2.7.4 Medisin

Av alle doktorgrader i tiårsperioden som er tatt avlagt innen det medisinske fagområdet, ble 60 prosent tatt ved Universitetet i Oslo, se Tabell 26. Selv om antall doktorgrader har økt også i medisin, er økningen likevel svakere enn i andre fagområder.

Tabell 26 Doktorgrader i medisin 1984-93 etter utstedende institusjon.

Institusjon	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
UiO	46	43	47	48	47	69	53	57	58	53	521
UiB	15	12	15	13	21	19	18	24	17	21	175
UNIT	8	2	5	2	14	9	13	8	9	10	80
UiTø	5	10	7	4	12	5	5	17	13	6	84
NIH							1			2	3
Tot.	74	67	74	67	94	102	90	106	97	92	863

Som Tabell 27 viser får i gjennomsnitt tre av fire doktorer innen det medisinske fagområdet tittelen dr.med. Denne graden kan bare tildeles personer med grunnutdanning i medisin, dvs. cand.med. eller tilsvarende utdanning fra utlandet. Dr.odont-graden omfatter 6 prosent av gradene innen det medisinske fagområdet.

Tabell 27 Doktorgrader i medisin 1984-93 etter gradtype.

Gradtype	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Dr.philos	13	5	11	14	23	12	12	15	21	16	142
Dr.med	54	52	55	46	66	77	73	82	69	65	639
Dr.odont	4	7	4	4	3	8	4	8	3	4	49
Dr.scient	3	3	4	3	2	5	1	1	4	6	32
Dr.polit										1	1
Tot.	74	67	74	67	94	102	90	106	97	92	863

Tabell 28 viser kjønnsfordelingen for doktorgrader i medisin. Kvinneandelen varierer en del fra år til år og var helt oppe i 38 prosent i 1993. For tiårsperioden samlet var kvinneandelen 22 prosent.

I det medisinske fagområdet er ikke foretatt underklassifisering av doktorgradene på faggrupper eller fagdisipliner slik som i humaniora, samfunnsvitenskap

Tabell 28 Doktorgrader i medisin 1984-93. Fordeling på kjønn.

Kjønn	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Menn	63	59	58	55	73	84	72	74	79	57	674
Kvinner	11	8	16	12	21	18	18	32	18	35	189
Tot.	74	67	74	67	94	102	90	106	97	92	863

og matematikk/naturvitenskap.

Tabell 29 viser at gjennomsnittsalderen for doktorgrader i medisin har ligget noenlunde stabilt rundt 40 år gjennom hele tiårsperioden. Det er ingen vesentlig forskjell mellom kvinner og menn.

Tabell 29 Doktorgrader i medisin 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter gradtype. *

Gradtype	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Dr.philos	37,6	39,2	38,5	40,6	39,6	39,2	40,1	40,9	39,4	37,0	39,2
Dr.med	40,1	38,1	40,2	39,8	39,8	39,6	40,4	40,3	40,7	39,5	39,9
Dr.odont	40,8	38,3	44,2	37,7	35,7	40,6	36,0	42,5	41,0	56,2	41,3
Totalt	39,5	37,9	39,6	39,5	39,5	39,2	40,1	40,5	40,1	39,6	39,6

* Noen gradtyper med få kandidater er utelatt. Tallgrunlaget er til dels lavt også for dr.odont. Se Tabell 27.

2.7.5 Teknologi

Alle doktorgrader som er klassifisert under teknologi er avlagt ved Universitetet i Trondheim, dvs. som dr.techn- og dr.ing-grader fra Norges Tekniske Høgskole I tillegg kommer én dr.scient ved Den allmennvitenskapelige høgskolen. Som Tabell 30 viser er dr.ing-graden nå den helt dominerende gradtittel innenfor det teknologiske fagområdet.

Tabell 31 viser kjønnsfordelingen for doktorgradene i teknologi. Kvinneandelen varierer en del gjennom tiårsperioden; den er nede i 2 prosent i 1990 men stiger så betydelig og når 15 prosent i 1993. For tiårsperioden som helhet var kvinneandelen 8 prosent, betydelig lavere enn i de andre fagområdene.

Tabell 30 Doktorgrader i teknologi 1984-93 etter gradtype.

Gradtype	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Dr.techn	2	2	4	5	2	7	6		2	3	33
Dr.ing	40	52	42	47	43	77	90	76	89	122	678
Dr.scient						1					1
Tot.	42	54	46	52	45	85	96	76	91	125	712

Tabell 31 Doktorgrader i teknologi 1984-93. Fordeling på kjønn.

Kjønn	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Menn	41	49	44	48	42	78	94	71	82	106	655
Kvinner	1	5	2	4	3	7	2	5	9	19	57
Tot.	42	54	46	52	45	85	96	76	91	125	712

Heller ikke innen teknologi er dataene brutt ned på underkategorier for fagdisipliner.

Som det framgår av Tabell 32 ligger gjennomsnittsalderen for dr.ing-kandidatene rundt 32,5 år gjennom hele tiårsperioden. Kvinnelige doktorgradskandidater er gjennomgående yngre enn mannlige - gjennomsnittsalderen er hhv 31 og 33 år.

Tabell 32 Doktorgrader i teknologi 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter gradtype. *

Gradtype	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Dr.techn	40,0	38,5	38,2	44,8	41,0	42,3	41,3	-	34,0	43,0	41,1
Dr.ing	33,5	32,8	33,2	32,8	33,0	31,5	33,0	32,5	32,4	32,6	32,6
Totalt	33,8	33,1	33,7	34,0	33,3	32,4	33,5	32,5	32,4	32,9	33,0

* Tallgrunnlaget (antall personer) er lavt for dr.techn. Se Tabell 30.

2.7.6 Landbruksvitenskap/veterinærmedisin

De landbruksvitenskapelige doktorgradene er alle registrert ved Norges landbruks-
høgskole og de veterinærmedisinske ved Norges veterinærhøgskole, se Tabell 33.

Tabell 33 Doktorgrader i landbruksvitenskap/veterinærmedisin 1984-93 etter utstedende institusjon.

Institusjon	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
NLH	17	8	22	14	24	26	19	24	26	24	204
NVH	8	12	17	9	9	7	15	20	7	15	119
Tot.	25	20	39	23	33	33	34	44	33	39	323

Tabell 34 viser fordelingen på doktorgradstyper. Landbruksvitenskapen dekker dr.agric-gradene og 187 av dr.scient-gradene, hele perioden sett under ett. Dr.med. vet- og dr.philos-gradene samt 96 dr.scient-gradene hører under veterinærmedisin.

Tabell 34 Doktorgrader i landbruksvitenskap/veterinærmedisin 1984-93 etter gradtype.

Gradtype	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Dr.philos								1		1	2
Dr.med.vet	1	2	4		3	2	3	1	1	4	21
Dr.agric	3		3		3	3		3		2	17
Dr.scient	21	18	32	23	27	28	31	39	32	32	283
Tot.	25	20	39	23	33	33	34	44	33	39	323

Tabell 35 viser kjønnsfordelingen for doktorgrader i landbruksvitenskap/veterinærmedisin. Kvinneandelen er forholdsvis høy i disse fagområdene, og ligger på 27 prosent i tiårsperioden samlet. I 1993 gjorde kvinneandelen et kraftig sprang opp - til 46 prosent.

Gjennomsnittsalderen for dr.scient-kandidater i landbruksvitenskap og veterinærmedisin er 34 år og viser vist en svak økning mot slutten av tiårsperioden. Kvinner er i gjennomsnitt noe yngre enn menn ved avlagt doktorgrad.

Tabell 35 Doktorgrader i landbruksvitenskap/veterinærmedisin 1984-93. Fordeling på kjønn.

Kjønn	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Menn	23	14	29	17	27	24	26	29	25	21	235
Kvinner	2	6	10	6	6	9	8	15	8	18	88
Tot.	25	20	39	23	33	33	34	44	33	39	323

Tabell 36 Doktorgrader i landbruksvitenskap/veterinærmedisin 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter gradtype. *

Gradtype	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
Dr.med.vet	44,0	44,0	34,0	-	36,0	45,5	41,3	46,0	45,0	36,2	39,4
Dr.agric	38,3	-	35,0	-	41,3	41,3	-	40,0	-	44,0	39,8
Dr.scient	33,4	34,1	34,0	32,0	33,5	33,6	33,9	35,5	35,1	34,7	34,1
Totalt	34,4	35,0	34,1	32,0	34,4	35,1	34,6	36,1	35,4	35,7	34,8

* Tallgrunnlaget (antall personer) er lavt for dr.med.vet og dr.agric. Se Tabell 34.

2.8 Finansiering av doktorgradene

De fleste som tar doktorgraden har på forhånd innehatt en rekrutteringsstilling (som oftest et utdannings- eller forskningsstipend fra lærested eller forskningsråd). Videre har mange hatt en annen vitenskapelig stilling i løpet av sin "pre-doktorale" FoU-karriere. Tabell 37 viser FoU-karrièren før avlagt doktorgrad for personer som tok graden i løpet av femårsperioden 1989-93.

For alle fagområder gjelder det at om lag tre av fire doktorer har innehatt en rekrutteringsstilling. I humaniora, samfunnsvitenskap og medisin hadde dessuten mer enn halvparten hatt - eller innehadde fortsatt på tidspunktet for tildeling av graden - en annen vitenskapelig stilling ved et universitet eller høyskole. I teknologi hadde nærmere halvparten av doktorene hatt en forskerstilling i instituttsektoren før de tok doktorgraden. Færre enn 10 prosent av doktorene hadde aldri vært registrert med en vitenskapelig stilling i universitets- og høyskolesektoren eller i instituttsektoren. Forskerkarriere i næringslivet har vi ikke data for.

En mer detaljert statistikk for forskerrekruttering på 1980-tallet med vekt på finansieringskilder, doktorgrader og FoU-karriere er gitt i Tvede (1993).

Tabell 37 Doktorgrader i Norge 1989-93 etter fagområde for doktorgrad og doktorandenes foregående FoU-karriere. Prosentandeler.

FoU-karriere forut for doktorgrad	HUM	SV	MN	MED	TK	LBR/ VET	Tot
Rekrutteringsstilling finansiert av universiteter og vitenskapelige høyskoler	41	44	36	19	44	21	34
Rekrutteringsstilling finansiert av forskningsråd	56	42	47	36	32	63	43
Rekrutteringsstilling finansiert av andre	5	23	19	31	25	17	23
Vitenskapelig stilling i UoH-sektoren	64	51	23	55	17	30	36
FoU-stilling i instituttsektoren	11	29	27	7	41	30	25
Hverken hatt rekrutteringsstilling, vitenskapelig stilling eller FoU-stilling	6	6	6	7	9	8	7
(N)	(140)	(232)	(560)	(487)	(473)	(181)	(2 073)

- Merknader:
- Prosentandelene summerer seg til mer enn 100 fordi mange har vært tilsatt i flere stillingstyper.
 - Rekrutteringsstillinger er inklusive studentstipendiater.
 - "Karriere" dekker tidsrommet fra 1977 til året for avlagt doktorgrad og omfatter FoU-karriere i universitets- og høyskolesektoren og i instituttsektoren.
 - I alt ble det avlagt 2 075 doktorgrader i Norge i perioden 1989-1993. Avviket fra tabellen (2 073) skyldes at to personer avla to doktorgrader.

3 Doktorgrader blant forskerpersonalet

3.1 Alle sektorer

I 1991 var om lag 31 500 personer knyttet til FoU-virksomhet i Norge. Av disse hadde vel 20 000 universitets- eller høyskoleutdanning, hvorav nærmere 4 200 med doktorgrad. Anslagsvis 800 av doktorgradene var avlagt ved en utenlandsk institusjon. Tabell 38 viser det samlede universitets- og høyskoleutdannede FoU-personale i Norge i 1991¹ fordelt etter sektor og kjønn, samt andel med doktorgrad. Både personale med norske og utenlandske doktorgrader inngår i tabellen.

Tabell 38 Universitets- og høyskoleutdannet FoU-personale per 1.okt. 1991 fordelt på sektor og kjønn, totalt og herav med doktorgrad (norsk eller utenlandsk).

Sektor	Totalt			Herav med doktorgrad		
	Alle	Menn	Kv.	Alle	Menn	Kv.
Næringslivet	5671	4891	780	362	326	36
Instituttsektoren	5909	4705	1204	1013	887	126
Universitets- og høyskolesektoren *	8538	6502	2036	2800	2443	357
Totalt	20118	16098	4020	4175	3656	519

* Alt vitenskapelig personale er inkludert.

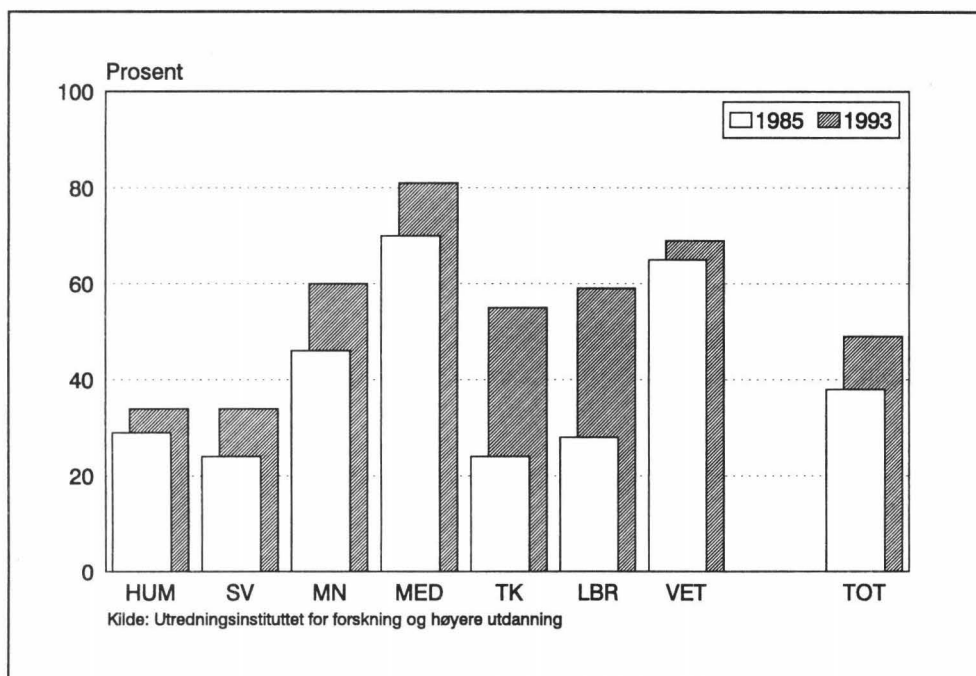
3.2 Nærmere om universitets- og høyskolesektoren

I universitets- og høyskolesektoren har en økende andel av faste vitenskapelige personalet tatt doktorgraden.² Doktorgradsandelen for disse var 38 prosent i 1985 og økte til 49 prosent i 1993. Det er imidlertid stor forskjell på stillingsgruppene. I professorgruppen var doktorgradsandelen 81 prosent i 1993, mot 72 prosent i 1985. I førsteamanuensisgruppen var doktorgradsandelen henholdsvis 40 og 47 prosent, og for det øvrige faste personalet 4 og 3 prosent.

¹ Tall for 1993 foreligger i skrivende stund bare for universitets- og høyskolesektoren og størsteparten av instituttsektoren, men ikke for næringslivets sektor.

² Med fast personale menes i denne forbindelse personale lønnet over lærestedenes grunnbudsjetter, med unntak av rekrutteringspersonale (stipendiater, vit.ass.er). Eksternt lønnet personale er altså ikke inkludert; heller ikke leger ved universitetssykehusene som lønnes over sykehusbudsjettene.

Det er også ulikheter mellom fagområdene. Medisin er det fagområde hvor andelen av det faste vitenskapelige personale med doktorgrad er høyest - 81 prosent i 1993. Hele 97 prosent av professorene i medisin har en doktorgrad. I veterinærmedisin, matematikk/naturvitenskap, landbruksvitenskap og teknologi er doktorgradsandelene henholdsvis 69, 60, 59 og 55 prosent i 1993. Humaniora og samfunnsvitenskap ligger langt etter - begge med en doktorgradsandel på 34 prosent.

Figur 22 Prosentandel med doktorgrad blant det faste vitenskapelige personale i universitets- og høyskolesektoren i 1985 og 1993 etter fagområde.

Figur 22 viser endringen i doktorgradsandelene i de enkelte fagområdene mellom 1985 og 1993. Størst økning finner vi i teknologi og landbruksvitenskap hvor doktorgradsandelen blant det faste vitenskapelige personale øker med 31 prosentpoeng fra 1985 til 1993. Dette skyldes for en stor del godkjenning av tidligere avlagte lisensiatgrader som doktorgrader. Den reelle økningen er derfor betydelig lavere. I matematikk/naturvitenskap øker doktorgradsandelen med 14 prosentpoeng og i medisin og samfunnsvitenskap med 10. Utviklingen i humaniora er svak, til tross for at doktorgradsandelen i utgangspunktet var lav i dette fagområdet. Økningen er på 5 prosentpoeng (fra 29 til 34 prosent) fra 1985 til 1993.

I Tabell 39 gis en oversikt over fast vitenskapelige personale per fagområde i universitets- og høyskolesektoren i 1985 og 1993, med prosentandeler for dem som har en doktorgrad. Spesifikasjoner er gitt for professorgruppen og førsteamanuensisgruppen.

Tabell 39 Fast vitenskapelig personale i universitets- og høyskolesektoren i 1985 og 1993, etter fagområde og stillingsgruppe, samt prosentandeler med en doktorgrad.

Fagområde/	1985		1993	
	Antall	%-andel	Antall	%-andel
Humaniora	834	29	952	34
- herav professorer	231	61	313	68
- herav førsteam.-gruppen	298	30	371	29
Samfunnsvitenskap	858	24	1298	34
- herav professorer	196	62	334	74
- herav førsteam.-gruppen	264	26	470	39
Matematikk/naturvitenskap	930	46	1091	60
- herav professorer	273	77	476	82
- herav førsteam.-gruppen	437	46	454	57
Medisin	663	70	712	81
- herav professorer	354	96	484	97
- herav førsteam.-gruppen	165	73	157	66
Teknologi	278	24	377	55
- herav professorer	124	31	183	70
- herav førsteam.-gruppen	94	21	126	61
Landbruksvitenskap	90	28	129	59
- herav professorer	28	50	40	73
- herav førsteam.-gruppen	36	25	51	78
Veterinærmedisin	55	65	80	69
- herav professorer	27	93	33	85
- herav førsteam.-gruppen	14	57	27	89
Bibliotekvirksomhet	143	3	133	5
Alle fagområder	3851	38	4772	49
- herav professorer	1233	72	1863	81
- herav førsteam.-gruppen	1308	40	1691	47

Referanser

Olsen, Terje Bruen (1988): *Doktorgrader i Norge. En kvantitativ oversikt.* Oslo, NAVFs utredningsinstituttet, Notat 9/88.

Ot.prp.nr. 85 (1993-94) *Lov om høgre utdanning.*

Skodvin, Ole-Jacob (1993): *Forskerutdanning i landbruksforskning.* Oslo, Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning, Rapport 1/93.

Tvede, Olaf (1992): *Forskerrekruttering og forskerutdanning: fortsatt vekst?* Oslo, NAVFs utredningsinstitutt, Rapport 6/92.

Tvede, Olaf (1993): *Forskerrekruttering på 1980-tallet. Statistikk og kommentarer om finansieringskilder, doktorgrader og forskerrektrutter med spesiell vekt på grunnforskningsrådet NAVFs betydning.* Oslo, Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning, U-notat 10/93. Upublisert.

Figuroversikt

Figur 1	Utstedte doktorgrader per år 1880-1993.	8
Figur 2	Utstedte doktorgrader 1950-1993 i femårsperioder.	9
Figur 3	Doktorgrader 1817-1993 etter fagområde.	12
Figur 4	Doktorgrader 1817-1993. Fordeling på kjønn.	13
Figur 5	Doktorgrader 1817-1993. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad.	14
Figur 6	Doktorgrader per år 1984-93.	16
Figur 7	Årlig økning i doktorgrader 1984-93.	17
Figur 8	Utstedte doktorgrader per institusjon 1984-93.	18
Figur 9	Doktorgrader 1984-93 fordelt på "gamle" og "nye" grader.	22
Figur 10	Utstedte doktorgrader 1984-93 etter fagområde.	23
Figur 11	Doktorgrader 1984-93 per år og fagområde.	23
Figur 12	Doktorgrader 1984-93. Fordeling på kjønn.	25
Figur 13	Doktorgrader i humaniora 1984-93. Prosentandel avlagt av kvinner.	26
Figur 14	Doktorgrader i samfunnsvitenskap 1984-93. Prosentandel avlagt av kvinner.	26
Figur 15	Doktorgrader i matematikk/naturvitenskap 1984-93. Prosentandel avlagt av kvinner.	27
Figur 16	Doktorgrader i medisin 1984-93. Prosentandel avlagt av kvinner.	27
Figur 17	Doktorgrader i teknologi 1984-93. Prosentandel avlagt av kvinner.	28
Figur 18	Doktorgrader i landbruksvitenskap/veterinærmedisin 1984-93. Prosentandel avlagt av kvinner.	28
Figur 19	Doktorgrader 1984-93. Aldersfordeling for tidspunktet for oppnådd grad.	30
Figur 20	Doktorgrader 1984-93. Gjennomsnittsalder for "gamle" og "nye" grader pr år.	31
Figur 21	Doktorgrader 1984-93. Antall år fra embetseksamen til doktorgrad for "gamle" og "nye" grader.	33
Figur 22	Prosentandel med doktorgrad blant det faste vitenskapelige personale i universitets- og høgskolesektoren i 1985 og 1993 etter fagområde.	49

Tabelloversikt

Tabell 1	Doktorgrader 1817-1993 etter gradtype.	11
Tabell 2	Doktorgrader 1817-1993. Fordeling på fagområde og kjønn. ...	12
Tabell 3	Lisensiatgrader 1950-1993 etter gradtype i tiårsperioder.	15
Tabell 4	Doktorgrader 1984-93 etter utstedende institusjon.	18
Tabell 5	Typer doktor- og lisensiatgrader som utstedes ved norske institusjoner. Per sept. 1994.	20
Tabell 6	Doktorgrader 1984-93 etter gradtype.	21
Tabell 7	Doktorgrader 1984-93 etter fagområde.	24
Tabell 8	Doktorgrader 1984-93. Fordeling på fagområde og kjønn.	29
Tabell 9	Doktorgrader 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter fagområde.	31
Tabell 10	Doktorgrader 1984-93. Gjennomsnittlig antall år fra embetseksamen til doktorgrad etter fagområde.	33
Tabell 11	Doktorgrader i humaniora 1984-93 etter utstedende institusjon. .	34
Tabell 12	Doktorgrader i humaniora 1984-93 etter gradtype.	34
Tabell 13	Doktorgrader i humaniora 1984-93. Fordeling på kjønn.	35
Tabell 14	Doktorgrader i humaniora 1984-93 etter faggruppe, med spesifisering for kvinner.	35
Tabell 15	Doktorgrader i humaniora 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter gradtype.	36
Tabell 16	Doktorgrader i samfunnsvitenskap 1984-93 etter utstedende institusjon.	37
Tabell 17	Doktorgrader i samfunnsvitenskap 1984-93 etter gradtype.	37
Tabell 18	Doktorgrader i samfunnsvitenskap 1984-93. Fordeling på kjønn.	37
Tabell 19	Doktorgrader i samfunnsvitenskap 1984-93 etter fag, med spesifisering for kvinner.	38
Tabell 20	Doktorgrader i samfunnsvitenskap 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter gradtype.	39
Tabell 21	Doktorgrader i matematikk/naturvitenskap 1984-93 etter utstedende institusjon.	39
Tabell 22	Doktorgrader i matematikk/naturvitenskap 1984-93 etter gradtype.	40
Tabell 23	Doktorgrader i matematikk/naturvitenskap 1984-93. Fordeling på kjønn.	40
Tabell 24	Doktorgrader i matematikk/naturvitenskap 1984-93 etter faggruppe, med spesifisering for kvinner.	41

Tabell 25	Doktorgrader i matematikk/naturvitenskap 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter gradtype.	41
Tabell 26	Doktorgrader i medisin 1984-93 etter utstedende institusjon. ...	42
Tabell 27	Doktorgrader i medisin 1984-93 etter gradtype.	42
Tabell 28	Doktorgrader i medisin 1984-93. Fordeling på kjønn.	43
Tabell 29	Doktorgrader i medisin 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter gradtype.	43
Tabell 30	Doktorgrader i teknologi 1984-93 etter gradtype.	44
Tabell 31	Doktorgrader i teknologi 1984-93. Fordeling på kjønn.	44
Tabell 32	Doktorgrader i teknologi 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter gradtype.	44
Tabell 33	Doktorgrader i landbruksvitenskap/veterinærmedisin 1984-93 etter utstedende institusjon.	45
Tabell 34	Doktorgrader i landbruksvitenskap/veterinærmedisin 1984-93 etter gradtype.	45
Tabell 35	Doktorgrader i landbruksvitenskap/veterinærmedisin 1984-93. Fordeling på kjønn.	46
Tabell 36	Doktorgrader i landbruksvitenskap/veterinærmedisin 1984-93. Gjennomsnittsalder ved oppnådd grad etter gradtype.	46
Tabell 37	Doktorgrader i Norge 1989-93 etter fagområde for doktorgrad og doktorandenes foregående FoU-karriere. Prosentandeler. ...	47
Tabell 38	Universitets- og høyskoleutdannet FoU-personale per 1.okt. 1991 fordelt på sektor og kjønn, totalt og herav med doktorgrad.	48
Tabell 39	Fast vitenskapelig personale i universitets- og høyskolesektoren i 1985 og 1993, etter fagområde og stillingsgruppe, samt prosentandeler med en doktorgrad.	50
	Vedleggstabell V.1 Doktorgrader 1984-93 etter institusjon og fakultet.	56

Forkortelser

AHO	Arkitekthøgskolen i Oslo
FoU	Forskning og utviklingsarbeid
HUM	Humaniora
IBG	Institutt for biologi og geologi, Universitetet i Tromsø
IFF	Institutt for fiskerifag, Universitetet i Tromsø (nå sammenslått med Norges fiskerihøgskole)
IKM	Institutt for klinisk medisin, Universitetet i Tromsø
IMB	Institutt for medisinsk biologi, Universitetet i Tromsø
IMR	Institutt for matematiske realfag, Universitetet i Tromsø
IMV	Institutt for museumsvirksomhet, Universitetet i Tromsø
IRV	Institutt for rettsvitenskap, Universitetet i Tromsø
ISM	Institutt for samfunnsmedisin, Universitetet i Tromsø
ISL	Institutt for språk og litteratur, Universitetet i Tromsø
ISV	Institutt for samfunnsvitenskap, Universitetet i Tromsø
LBR	Landbruksvitenskap
MED	Medisin
MN	Matematikk/naturvitenskap
MF	Det teologiske menighetsfakultet
NFH	Norges fiskerihøgskole, Universitetet i Tromsø
NHH	Norges Handelshøgskole
NIH	Norges idrettshøgskole
NLH	Norges landbrukshøgskole
NTH	Norges Tekniske Høgskole
NVH	Norges veterinærhøgskole
TK	Teknologi
UiB	Universitetet i Bergen
UiO	Universitetet i Oslo
UiTø	Universitetet i Tromsø
UNIT	Universitetet i Trondheim
UoH	Universiteter og høyskoler
VET	Veterinærmedisin

Vedlegg 1

Tabell V.1 Doktorgrader 1984-93 etter institusjon og fakultet.

Institusjon/ fakultet	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
<i>Universitetet i Oslo</i>											
Teologi	4	3		1	6	1	6	2		4	27
Jus	3	1	2	1	4	1		3	4	6	25
Medisin	42	38	38	40	44	56	50	50	49	44	451
Hist./fil.	7	6	11	11	15	9	8	10	12	14	103
Mat./nat.	29	26	35	34	42	43	41	54	70	61	435
Odontologi	2	5	4	5	2	6	3	6	4	4	41
Samfunnsvit.	5	4	10	3	7	6	15	12	19	18	99
Inst. spes.ped. *							1	2	4	2	9
Sum UiO	92	83	100	95	120	122	124	139	162	153	1190
<i>Universitetet i Bergen</i>											
Jus	1		3		1		1	1			7
Medisin	10	9	14	12	20	18	16	20	17	20	156
Hist./fil.	4	5	4	5	6	6	3	7	10	6	56
Mat./nat.	18	13	12	18	13	20	46	38	42	51	271
Odontologi	2	2	1	1	1	2	2	3		1	15
Samfunnsvit.	2		3	2	5	1	6	3	5	8	35
Psykologi	2	1	3	5	3	2	1	4	4	5	30
Sum UiB	39	30	40	43	49	49	75	76	78	91	570
<i>Universitetet i Trondheim</i>											
Medisin	6	2	6	1	14	9	13	8	9	10	78
Hist./fil.	1	2	1	3		8	2	9		8	34
Mat./nat.	6	8	4	9	9	6	13	15	11	18	99
Samfunnsvit.		1		2		4	2	3	6	3	21
NTH	42	54	46	57	47	84	97	80	93	135	735
Sum UNIT	55	67	57	72	70	111	127	115	119	174	967

* direkte underlagt Det akademiske kollegium

(forts.)

Tabell V.1 (forts.)

Institusjon/ fakultet	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	Tot
<i>Universitetet i Tromsø</i>											
IMB	2	2	1	6	8	2	3	8	6	4	42
IKM	2		5		3	2	3	7	5	3	30
ISM			2		2	2		3	6	1	16
ISL	2			2	2		1	2		2	11
IMR	2		2	2	3		4	3	4	3	23
IBG	1		2	4		4	1	3	3	2	20
ISV				1	2	2	1	3	1	2	12
IFF/NFH			1	1		2	2	2	4	3	15
IMV			1			2		1			4
IRV							1				1
Uspes.	4	16									20
Sum UiTø	13	18	14	16	20	16	16	32	29	20	194
<i>Norges landbrukshøgskole</i>											
	17	8	22	15	25	26	20	25	29	28	215
<i>Norges veterinærhøgskole</i>											
	8	12	17	9	9	7	15	20	7	15	119
<i>Norges Handelshøyskole</i>											
		1	2	3	2	7	14	6	10	8	53
<i>Arkitekthøgskolen i Oslo</i>											
		1			1						2
<i>Det teologiske menighetsfakultet</i>											
								1	2		3
<i>Norges idrettshøgskole</i>											
							2	1	2	2	7
<i>Alle institusjoner til sammen</i>											
	224	220	252	253	296	338	393	415	438	491	3320

Vedlegg 2

Datagrunnlag

Doktorgradsregisteret

Tabeller og figurer i dette notatet er i første rekke basert på *Doktorgradsregisteret* ved Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning. Registeret dekker alle doktor- og lisensiatgrader som er utstedt ved norske universiteter og høyskoler gjennom alle tider. Første doktorgrad ble avlagt ved Det Kgl. Frederiks Universitet (nå Universitetet i Oslo) i 1817. Registeret oppdateres to ganger i året fra oppgaver over nye doktorgrader som mottas fra de doktorgradsutstedende institusjoner. Om den enkelte doktorand er følgende opplysninger registrert:

- Navn
- Kjønn
- Alder (fødselsdato)
- Nasjonalitet
- Utdanning (embetseksamen og tilsvarende)
- Utdanningssted
- Utdanningsår
- Gradtype (tittel)
- År for disputas (fra og med 1992 registreres også måned for disputas)
- Sted for grad (lærested/fakultet)
- Fagområde for grad (i første rekke ut fra avhandlingens tema)
- Fagdisiplin for grad (gjelder fagområdene humaniora, samfunnsvitenskap og matematikk/naturvitenskap)

I Doktorgradsregisteret er i de senere år tidspunktet for *disputas* brukt som registreringstidspunkt framfor tidspunktet for *tildeling* gjennom vedtak i et styringsorgan eller *kreering* i en seremoniell sammenheng. Disputasen kan oppfattes som det *reelle* tidspunkt for avslutning av doktorgradsarbeidet. Da unngår man også den ulike praksis institusjonene måtte ha for tildeling og kreering, og får sammenlignbare tall for beregning av alder og av tidsrommet mellom embetseksamen og doktorgrad.

Det norske universitetsråd har nylig utarbeidet en inndeling av vitenskapsdisipliner. I denne blir bl.a veterinærmedisin tatt med under medisin og ikke sammen med landbruksvitenskap. Den nye inndelingen er foreløpig ikke tatt i bruk for Doktorgradsregisteret.

Forskerpersonalregisteret

Framstillingen i Kap. 3 bygger på ved Utredningsinstituttets register over forskerpersonale ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter. Følgende data inngår:

UoH-sektoren:

Alt vitenskapelig personale samt høyere administrativt personale ved norske universiteter, vitenskapelige høyskoler og distriktshøyskoler. Eksternt finansiert personale er inkludert, samt ikke universitetsansatte leger ved universitetssykehusene i den grad de deltar i FoU-virksomhet.

Instituttsektoren:

Forskere ved forskningsinstitutter og andre institusjoner hvor forskning og utviklingsarbeid (FoU) utgjør en del av virksomheten. (De fleste enheter i sektoren inngår.)

Næringslivets forskningsenheter er ikke inkludert i registeret.

Registeret oppdateres annet hvert år, neste gang per 1.okt. 1995. Den enkelte person registreres som tilhørende den institusjon/enhet hvor vedkommende har sin hovedstilling. Dersom vedkommende innehar en bistilling som professor II, inngår dette som en tilleggsopplysning.

Følgende opplysninger registreres om den enkelte:

- Navn
- Kjønn
- Fødselsdato
- Stilling
- Arbeidssted (lærested, fakultet, institutt eller forskningsinstitutt, institusjon)
- Grunnutdanning (f.eks embetseksamen)
- Evt. hovedfag
- Utdanningssted
- Utdanningsår
- Evt. doktorgrad
- Evt. år for doktorgrad
- Arbeidsstedets fagområde/fagdisiplin (Universitetsrådets nye inndeling av vitenskapsdisipliner er ennå ikke tatt i bruk for Forskerpersonalregisteret.)

De siste publikasjoner fra Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning

Rapporter:

13/93 Rolf Edvardsen:

Ungdoms utdannings- og yrkesplaner

Noen sentrale resultater fra en undersøkelse om 16- og 18-åringers utdannings- og yrkesplaner i 1991

Antallet studenter har økt raskt de siste årene. Er dette et resultat av økt arbeidsledighet blant unge, skyldes det tilbud om flere studieplasser, eller økende interesse for langvarige studier blant unge?

Årsakene vil være sammensatte. Denne rapporten betrakter de unges utdannings- og yrkesplaner og konkluderer med at en stadig større andel av de unge tar utdanning som fører til generell studiekompetanse. I tillegg har en stadig større andel av unge med studiekompetanse planer om høyere utdanning.

Rapporten viser også at det først og fremst er jentene som har økt sin interesse for langvarig utdanning. Hvis de følger opp sine planer vil mange yrker som f.eks. jurist og lege, bli kvinnedominerte i fremtiden.

Kr 80,-

14/93 Terje Næss:

Sosionomer og barnevernpedagoger: arbeidsoppgaver og kompetansebehov

De seneste 10-15 årene er det blitt iverksatt ulike utdanningspolitiske og organisasjonsmessige tiltak for å styrke kompetansen og bedre en vanskelig arbeidssituasjon ved sosialkontorene. I den senere tid er det dessuten blitt fokusert på saksbehandlingen i barnevernsaker. Fra mange hold hevdes det at disse sakene er spesielt kompetansekrevene og krever spesielle faglige og organisatoriske løsninger.

Denne rapporten belyser om det har lyktes å redusere avgangen og bedre arbeidssituasjonen ved sosialkontorene. Spesielt drøfte problemområder i barneverntjenesten utfra hvordan barnevernarbeiderne selv opplever sin arbeidssituasjon.

Rapporten er basert på en undersøkelse av sosionomer og barnevernpedagoger utdannet i 1985 og 1989, gjennomført av NAVFs utredningsinstitutt.

Kr 80,-

15/93 **Instituttkatalogen**
Katalog over forskningsenhetene

I forbindelse med FoU-statistikken har Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning bygget opp et register over institutter og institusjoner som utfører forskning og utviklingsarbeid (FoU), utenfor universiteter og høyskoler på den ene siden og næringslivet på den andre. Denne delen av det norske forskningssystemet omtales gjerne som instituttsektoren.

Utredningsinstituttet utgir nå for fjerde gang en katalog med oversikt over forskningsenhetene i instituttsektoren. Katalogen er en oppdatering av Utredningsinstituttets Rapport 17/91. Den inneholder nøkkelinformasjon om FoU-institutter og institusjoner med FoU. Den gir også en oversikt over muséer med FoU. Opplysningene er ajourført med hjelp fra institusjonene selv, og refererer seg i hovedsak til 1993.

Kr 110,-

16/93 Birgit Nedland og Håkon Bach:
FoU-ressurser i høyere utdanning
Utviklingen 1981-1991. Utgifter og personale

Rapporten viser utviklingen i FoU-ressursene i høyere utdanning i Norge i perioden 1981-1991. Materialet er hentet fra den nasjonale FoU-statistikken som utarbeides annet hvert år.

Inntil 1991 hadde Norges allmennvitenskapelige forskningsråd v/Utredningsinstituttet ansvaret for utarbeidelsen av statistikken for private læresteder og læresteder underlagt Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, mens læresteder under Landbruksdepartementet var lagt til Norges landbruksvitenskapelige forskningsråd. Fra og med 1991 er statistikkansvaret for hele universitets- og høyskolesektoren lagt til Utredningsinstituttet. Dette gjelder også sammenstillingen og koordineringen av den nasjonale FoU-statistikken som tidligere var lagt til Forskningsrådenes Statistikkutvalg under Forskningsrådenes samarbeidsutvalg (FSU)

Den første delen av rapporten legger hovedvekten på finansiering og utvikling i kostnadene. Den andre delen er konsentrert om forskerpersonalet.

Kr 70,-

* * *

1/94 Svein Kyvik og Mari Teigen:

Likestilling på universitetet

En undersøkelse av kvinnelige og mannlige forskere

Rapporten har tre siktemål. For det første å kartlegge kvinners og menns situasjon ved universitetene i begynnelsen av 1990-årene, både med hensyn til andel av totalt antall studenter og vitenskapelige ansatte, arbeidsvilkår og forskningsevne. For det andre å undersøke om forskjeller mellom menn og kvinner på dette området har endret seg i løpet av det siste tiåret. For det tredje å forsøke å forklare hvorfor det er forskjeller i publiseringsaktivitet mellom mannlige og kvinnelige universitetsforskere.

Kr 70,-

2/94 **Evalueringsprosjekt for Norsk institutt for naturforskning**

I forbindelse med evaluering av Norsk institutt for naturforskning - NINA - har Utredningsinstituttet utarbeidet et integrert evalueringsopplegg som også kan tilpasses for andre institutter. I dette opplegget er det tatt hensyn til ulike momenter:

- instituttet har flere formål
- de ulike sidene ved instituttets virksomhet må vurderes ut fra sine premisser
- instituttets organisasjon setter rammer for virksomheten som det er viktig å få belyst
- fagfellers og brukeres vurdering av instituttet og hvordan det bør utvikle seg
- overordnede, nasjonale prioriteringer og strukturer som instituttet må forholde seg til

Rapporten omfatter evaluering av NINAs vitenskapelige produksjon og oppdragsvirksomhet, en undersøkelse av brukernes vurdering av instituttet, en analyse av instituttets organisasjon, en bibliometrisk analyse samt Utredningsinstituttets vurderinger og sammenfatning. Organisasjonsanalysen og den bibliometriske analysen foreligger trykt i eget vedlegg til rapporten og kan fåes ved henvendelse til Utredningsinstituttet.

Kr 100,-

3/94 Hans Skoie:
Science Policy Studies in Norway

The main article in this report gives an overview of centers and groups working in what broadly might be called "science policy studies". The article also gives an account of significant developments in this area in the post-war period in Norway. In addition, the report includes a brief description of such activities at the Institute for Studies in Research and Higher Education, including a list of publications.

Kr 60,-

4/94 Ole-Jacob Skodvin og Svein Kyvik:
Forskning og annen faglig aktivitet i den regionale høyskolesektoren

Rapporten gir en oversikt over hva som foregår av forskning og andre faglige aktiviteter blant lærerpersonalet i den regionale høyskolesektoren. Spørsmål som står i fokus er i hovedsak relatert til *omfanget* av forskning, utviklingsarbeid, annet faglig arbeid, tidsbruk på ulike faglige aktiviteter, faglig kontakt, prosjektarbeid og publiseringsvirksomhet blant lærerpersonalet.

Den regionale høyskolesektoren omfatter i rapporten distriktshøgskoler, pedagogiske høyskoler, kommunal- og sosialhøgskoler, ingeniørhøgskoler (inklusive maritime høyskoler) og helsefaghøgskoler.

Kr 80,-

5/94 Ole Wiig og Werner Christie Mathisen:
Instituttsektoren - mangfold og utvikling
En studie med særlig vekt på perioden 1983-91

Siktemålet med rapporten er å gi et bilde av den delen av det norske FoU-systemet som kalles instituttsektoren. Sektorens målsetning og oppgaver, den institusjonelle sammensetning og FoU-ressursene belyses. Særlig vektlegges utviklingen i FoU-ressursene i perioden 1983-91. Fremstillingen er her i hovedsak basert på den norske FoU-statistikken, som utarbeides ved Utredningsinstituttet.

Kr 80,-

6/94 Clara Åse Arnesen og Bjørn Stensaker (red.):

Søkelys på økonomisk-administrativ utdanning

Studiekvalitet, kompetanseutnyttelse og arbeidsmarkedstilpasning

Denne rapporten sammenfatter noe av det arbeidet Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning har gjort de seneste årene vedrørende økonomisk-administrativ utdanning. Rapporten er organisert som en artikkelsamling hvor hver artikkel behandler ulike tema.

Temaer som tas opp i denne rapporten er blant annet; nyutdannede økonomers situasjon på arbeidsmarkedet, økonomers sektortilknytning på et arbeidsmarked i endring, nytten av grunnutdanningen i yrkesutøvelsen og en sammenfatning av de sakkyndiges vurderinger i evalueringen som nylig er foretatt av norsk økonomutdanning.

Kr 80,-

7/94 Werner Christie Mathisen:

Universitetsforskeres problemvalg - akademisk autonomi og styring gjennom forskningsprogrammer

Rapporten gir først en vitenskapssosiologisk drøfting av hvordan universitetsforskeres problemvalg reguleres, med utgangspunkt i foreliggende litteratur og ulike teoretiske tilnærminger. Den går også inn på debatten om i hvilken grad de akademiske institusjoner nå utsettes for et sterkt og problematisk styringspress utenifra. Rapportens empiriske del tar for seg to av de norske hovedinnsatsområdene. Beslutningsprosessen bak disse blir gjennomgått. Deretter belyses virkningene av innsatsområdet Ledelse, organisasjon og styring (LOS) og programmet for Petroleumsrelatert naturvitenskap, fysikk og geologi ved instituttene for statsvitenskap, fysikk og geologi ved universitetene i Oslo og Bergen. Rapporten inneholder også resultater fra en spørreskjemaundersøkelse om universitetspersonalets erfaringer med og vurderinger av programforskning. Med utgangspunkt i programforskningen analyseres dessuten forskernes vurderinger av og diskusjon om forholdet mellom vitenskap og samfunn mer generelt.

Kr 150,-

8/94 **Statsbudsjettet 1995**

En oversikt over bevilgningsforslag, nye stillinger og prioriteringer som berører universiteter, høyskoler, forskningsråd og institusjoner med forskning

I denne rapporten gir vi en oversikt over forslaget til statsbudsjett for 1995 med hensyn til bevilgninger, nye stillinger og prioriteringer som berører universiteter, høyskoler, forskningsråd og institusjoner med forskning. Analysen er foretatt med utgangspunkt i St.prp. nr. 1 (1994-95).

Rapporten belyser endringer i bevilgninger og prioriteringer innen forskning og høyere utdanning i forhold til forårets budsjett. Det er lagt vekt på å gjøre tallene sammenlignbare ved å korrigere for overføringer mellom ulike kapitler og poster. Omtale av nye tiltak og nye prinsipper og prioriteringer vies særlig oppmerksomhet.

Kr 70,-

Annet:

Utdanning og arbeidsmarked 1994

Redaktører Nils Vibe og Thomas Nygaard

Utdanning og kompetanseheving er helt sentralt for å kunne løse mange av de problemene vårt samfunn står overfor. Rapportserien "Utdanning og arbeidsmarked" fra Utdanningsinstituttet utgis årlig og har som formål å gi et aktuelt informasjonsgrunnlag om sentrale tema på dette området.

Kr 80,-

FoU-statistikk 1991. Forskning og utviklingsarbeid. Utgifter og personale

Dette er en tabellsamling som inneholder statistiske opplysninger om utgifter og personale i norsk forskning og utviklingsarbeid (FoU) i 1991. Publikasjonen omfatter hovedresultater og tabeller som viser FoU-innsatsen totalt, og for de tre utførende sektorer: Næringslivet, universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren. Materialet er i hovedsak innhentet ved hjelp av spørreskjemaer til de FoU-utførende enhetene. Det er også tatt med tabeller som viser utviklingen i ressursinnsatsen til FoU over tid.

De statistiske undersøkelser utføres hvert annet år og er basert på retningslinjer utformet av OECD. Data er publisert siden 1963.

Gratis

FoU-statistikk 1991

Dette er et informasjonsblad som gir en oversikt over hovedtrekk ved den norske FoU-innsatsen med anslag for 1993. En mer detaljert og omfattende presentasjon av tallmaterialet fra undersøkelsen i 1991 finnes i tabellsamlingen "FoU-statistikk 1991. Forskning og utviklingsarbeid. Utgifter og personale".

Gratis

R&D Statistics 1991-93

Engelsk versjon av informasjonsbladet "FoU-statistikk 1991".

Gratis

R&D-trends

Dette er et informasjonsblad fra Nordisk Industrifond som tematiserer ulike sider ved den nordiske FoU-virksomheten.

- No 1:1992: Nordic R&D Facing the Nineties
No 2:1992: Science and Technology Indicators for the Nordic Countries.
No 1:1994: R&D in the Nordic Countries 1991

Gratis

Nordisk FoU-statistik för 1991 och statsbudgetanalys 1993

Nordisk Industrifond, NI rapport 7:1993.

Tabellsmalingen inneholder sammenlignende oversikter over forsknings- og utviklingsarbeidet i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige i 1991.

De data som inngår i tabellsamlingen er samlet inn av de ulike nasjonale organer, hvor Utredningsinstituttet er leverandør av det norske materialet.

Gratis

I tillegg foreligger gratis årsmelding med prosjektoversikt for 1993 samt komplett liste over instituttets publikasjoner.

Abonnement på samtlige rapporter gir 25 % rabatt.

Bestilling sendes:

Utredningsinstituttet for forskning og høyere utdanning

Munthes gate 29

0260 Oslo

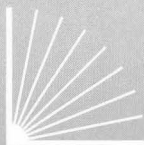
Telefon: 22 92 51 00

Telefax: 22 43 89 70

Norske doktorgrader i tall – med særlig vekt på tiårsperioden 1984–93

Den første norske doktorgrad ble utstedt i 1817. Siden da er det avlagt nærmere 6 600 doktorgrader i Norge. Særlig i de senere år har «doktorgradsproduksjonen» vært stor. Det utstedes nå om lag 500 doktorgrader per år. Dette er mer enn dobbelt så mange som for ti år siden.

I denne rapporten gir vi en oversikt over avlagte doktorgrader ved norske læresteder. Materialet bygger på Utretningsinstituttets register over norske doktor- og lisensiatgrader. Vi gir en beskrivelse av utviklingen i antallet doktorgrader over tid, med fordelinger på læresteder, gradtyper og fagområder. Vi ser også på doktorandenes kjønn og alder, og på tidsspennet mellom embetseksamen og doktorgrad. Hele tidsrommet 1817–1993 er dekket, men hovedvekten er lagt på tiårsperioden 1984–93. Doktorgrader blant forskerpersonalet gis spesiell omtale.

Utretningsinstituttet

FOR FORSKNING OG HØYERE UTDANNING

Munthes gate 29, N-0260 Oslo. Tlf.: 22 92 51 00. Faks: 22 43 89 70

Institute for Studies
in Research and
Higher Education